

לכל ענין ולכל דבר. כאשר חירע לי בעניני פ"א ח ג"י את חג הסוכות בק"ק לובלין אלל איש האלקים וכו' רבינו יעקב יחזקאל והלך קודם הלל לסוכה לצורך על נטילת לולב על הד' מינים והלכו אחריו כל הבאים וגם אני הלכתי בתוכם להסוכה והי' הלדיק מתרעש ומתפחד קודם הצרכה צהלות עלומות ותנועות גדולות לערך שעה והעם שהי' שמה הי' מסתכלים בזה כי נדמה זאת להם להעיקר. והי' דומה להם שמשגיגים יראה גדולה והיו מתענפים ג"כ ברחות ובזיעה כאשר נדמה להם. אבל אני ישבתי על הספסל ולא עשיתי את הטפל להעיקר רק המנהגתי אחרי כלות הצהלות והפחדים ואז עמדתי להביט היטב לצרכתו אשר צריך ואין לשער מדרגתו הגדולה בשעת הצרכה. וזה הניין גלמוד מהפסוק שלפנינו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת ההר עשן וירא העם וינועו ג"כ אבל ויעמדו מרחוק וישה נגש אל הערפל אשר שם האלקים כי לא השגיח לקולות וצרכים רק לפנימיות של עשרת הדברות וכו' ע"ש:

(שבו) ב' צ"ב ביה פיתח דף ט'. כי לכל חליד שבה אל זקוני הגה"ק הרבי ר' שמעלקא זל"ה מנ"ש אמר לו. המעל"ע כ"ד שעות. י"ד ללימוד. ד' לתפלות שחרית מנחה ומעריב. ד' לשינה. ח' לצורכי קהלה וכסד דין. חצי לאכילה. וחצי להיות כנוי ולבטל. ועכ"ז באותו חצי שעה למד עמהם חובת הצדקות. ועם הרבי מלובלין זל"ה לא הותנה רק כמש"כ צ"ב שמן טוב ח"צ אות ג' ע"ש פקונטריסי גבעת פנחס אות כ"ג

(שבו) ב' צ"ב זכרון טוב דף ה' שהה"ק מנעסריו ז"ל סיפר לו שהלובלינר זל"ל בהיותו לפני הרה"ה"ק רבי ר' שמעלקא זל"ל. וביקש את הלובלינר שכשיעמיק הרר"ש בהלכה ותוספות. ושאל עי"ז יסית דעמו מהדביקות. אזי יזכירו הלובלינר ונאזו לנטע

(שבו) ראיתי בכת"י לשון חסידים. שמעתי מהה"ק ר' יחזקאל מקאמיר ז"ל שח"י. שהה"ק הרבי מלובלין ז"ל הי' ממשיך הרבה שפע לעולם כדי לעבוד השי"ת מתוך עשירות. והה"ק המגיד מקאמיר ז"ל הי' רוצה להמשיך עניות לעולם כדי לעבוד את השי"ת אף מתוך דוחקו. ועי"ז ח"י הה"ק מקאמיר הלכה כרבי וביאור דברי חז"ל יפה ת"ת עם ד"א וכו': ועיין לעיל אות שי"א ולקמן אות שמי"ה: וצ"ב עשר אורות דף כ"ג ע"א

(שבו) ב' צ"ב רחמי אב סי' י"א. כל הסנין שהוצא לעיל אות קי"ב. וסיים עי"ז הק' מראזלי בזה"ל וופן איך חיל ברוגז זיין לייג איך עם אב איך שפעטיר. איך וועל שפעטיר איך דען משא ומתן נישט פערלירען עכ"ל. הוצא באריכות כנ"ל צ"ב תורת הרמ"ל השלם דף ל"א. ועיין צ"ב אהל נפתלי אות קע"ד:

(שבו) ב' צ"ב טעמי המנהגים ח"צ דף י"ט כ' צ"ב דרך פקודין עיני ראו ולא זר אלל כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מ' יעקב יחזקאל זוק"ל שהיו העינים צרשותו ואעפ"י שהי' מסתכל פנים בפנים לא ראה כי אם הנרלה לעבודת השי"ת עפ"י דרכי התורה ולא יכלתי להעלות הדבר על הספר עכ"ל ועיין לעיל אות שט"ז

(שבו) ב' צ"ב לקוטי מהרי"ל פ' יתרו העיקר הלימוד מהלדיק להביט לפנימיות עבודתו בקודש ולגודל ענותותו. לא כאותן האנשים מחוסרי ההבנה חסר לא ידעו כלום ועושים הטפל לעיקר ולופים בהכנת הלדיק להמלוא איך שהלדיק מתרעש ומתפחד לפני עשותו המלוא ומחמת זה נדמה להם כי נשבר לבדם צרכים והמה מתענפים ג"כ וגמשל כזהמות נדמו כי עבודתם הכל ולריק גיעו והאיך החכם יבין את זאת כי העיקר להביט בפנימיות העבודה של הלדיק ליקח לעלמו מוסר השכל

ולתפלת קלם אז בבתי ידיו של הרר"ש כדי להזכירו וסיפר הלוכליגר שמתולס לא נלרך לזה להזכירו כי היה רואה שאין הרהל"ק רר"ש נפרד מדביקותו ח"ו גם בעת לימודו פ"א היה רואה הלוכליגר שהרר"ש העמיק מאוד בלימודו. וחשב שחל נפרד מדביקותו ור"ה לנענע בבתי ידיו כפקודת רבו. ומהך כך פנה אליו הרר"ש ואמר לו. בני בני הנה נזכרתי בעלמי ע"כ:

(שבת) ב' בם' אהל אלימלך אור שמ"ג סיפר הה"ק מספינקא. שרבינו הק' מלובלין א' שבשעת שלמד בישיבת הגה"ק ר"ר שמעלקא זי"ע מג"ש ש"ע אור"ח הרגיש בעת לימודו ריח גן עדן והרר"ש הסתיר הדבר ובכל עת לימודו הי' על השלחן מיני בשמים כדי שאם ירגיש א' מתלמידיו יוכל להסתיר הדבר:

(שבת) ב' בם' אור הנר דף ו'. יזהר מאוד ללמוד הלכות שבת הדק היטב כדי שיהי בקי בהם כי מי שלא ידע ההלכה על דבריו א"א להנלל מחילול שבת כמבואר ביערות דבש ושמשתי מזקני הק' יוהר"ם ז"ל מפרשים"חא שהרבי הקדוש מלובלין זי"ע לא הלך לקדש בשום שבת עד שלמד מקודם כל הלכות שבת המחבר והרמ"א עם הבאר היטב:

(שולחן) ב' בם' אילגא דחיי פ' בהעלותך: והאיש אשר הוא טהור וצורך לא היה פי' רבינו הק' מלובלין זל"ל. איזה איש יכול להיות טהור וצורך לא היה שהוא יושב אהל. ואינו נוסע על הדרכים כי על הדרך עלול הוא לפגום בראי' או בשא"ד שאין לו מקום להתפלל ולעסוק בהורה בראי' וזה הפי' שהדרך ממעט ג' דברים ממעט את השם פי' עבודת הש"י. וממעט את הפו"ר היינו שאינו פרה ורבה בתורה. וממעט את הממון שצורך לא יוכל לתת לזקנה בראי' כי לפעמים ירא שיחסר לו מכיסו והוא במקום זר שלא יוכל להשיג בהלואה או שירא להראות שיש לו ממון פן יגנבו ממנו. גם חיי

ולתפלת קלם כראוי ממחמה חולשא דלארסא: **(שולחן) ב' בם'** תפלת בית הלוי ליד"י ש"ב הרה"ג חור"ב מ' תשס"י יחזקאל נ"י גושמאן מ"א. הגה"ק קדושת לוי עבר דרך עיר לובלין. וכשמדע טוה לה"ק מו"ה ריע"ל זל"ל. לזה לכל אר"ש שילכו כנגדו לקבל פניו בכבוד גדול. ופקודתו גדלה כ"כ עד שאפי' איש א' לא ישתר מאשיו ביום אללו. אמנם הרה"ק מהר"ש מוירדיסאב ר"ה לדפס מה יעשה רבו הנד"ק שרם קבלו פני הק"ל. לכן התחבא בביתו המלבושים שעתה בחדר האמלעי וראה כי הרה"ק הולך בכל שלשה חדריו (חיו"ן אמלעי פנימי) יחידי בהתלהבות עלום ונורא והסתרה לפני הבו"מ ואמר. רבון העולמים איך אשא פנים לפני לדיק גדול וקדוש כזה. הלא הוא בעמ יביר ערכי בראותו פרוץ פני. כל העולם מושבים עלי שאני לדיק אבל הא יביר אורי שאינו לדיק ומסוס הבושה על פני לקבל פניו הקדושים. וא"ת למה לא אבש כנגד יולרי וקוני. הלא אהה יודע הפלימות לב. אבל סה אעשה אהך אני רגיל בכל עת ובכל רגע. אבל הלדיק הזה בוד' ואינו רגיל חתי ומושב שאני לדיק בשני מאוד בראותו אותי כזה וכזה דיבר הרבה פעמים עד כי סמר שערות ראש הלדיק מוהרל"ה. ור"ה ללחם. אבל לא מלא מקום ללחם החולה שלא יראה בפני רבו ה'. ובתוך כך בא הביתה הק"ל. וקיבל פניו באהבה רבה והוליכו הק' מלובלין אל החדר השלישי דרך חדר החיו"ן והאמלעי. ובבוא הקר"ל לחדר האמלעי ששם התחבא מהרל"ה. אמר שאינו רוצה ללכת הלאה. וישבו שניהם בחדר האמלעי. וכיבד הה"ק מלובלין את הה"ק מצד' במשתה קאוי. ובעת שפכו הקאוי לכוסו שפך מקודם החלב ואמ"כ הקאוי. ואמר להק"ל איבד את כ"ק בכאמם המקוה ע"פ הסוד הנודע ליו"ם. וא' אמ"כ הדרל"ה מוירדיסאב אף"כ הי' עדיין לעיר לימים אעפ"י הבין בד' רבו הק' מלובלין ארבעים כונת בסודות המקוה ע"פ

אחר. כ"א בזה של הקדמו תפילין ש"ר
לתפילין ש"י ונ"ל כונת המדרש. כי הנה
ידוע כי כאשר יאזר הארון על עבדו לעשות
איזה דבר. או איזה מלאכה אף כי העבד
לא יבין בשכלו מדוע יאזר עליו ככה עכ"ז
אין עליו לשאול מאת אדונו שיגיד לו
הנסבה מדוע יאזר עליו לעשות כן ואם לא
ידע הנסבה לא יעשה מלאכתו. כ"א על
העבד למלאות פקודת אדונו אף שאינו מבין
הנסבה. וכן שרי ראשי צבא כאשר ילמדו
את האנשי הצבא הכבדים המלחמה יאזרו
עליהם הימיו השמאילו. הגביהו ידיכם.
השפילו וראשי הצבא לא יעזרו לשאול
מאת שרי הצבא מדוע יאזרו עליהם בזה
הרגע הימיו. וברגע השניה השמאילו.
וכמעט בזה כי העבד יודע שפקודת אדונו
אליו לא לטובת העבד כ"א לטובת עלמו.
וכנה הרופא אשר יתן סמי מרפא אל החולה
או כי יאזר עליו לעשות כן וכן אף כי
הוא לא לטובת עלמו יאזר על החולה. כ"א
לטובת החולה. עכ"ז לא ישאל מאת הרופא
שיגיד לו איך הערכת הסמי מרפא וירקחת
ומעלתם. כ"א ישמור פקודת הרופא מבלי
נשות ימין ושאל ויסמוך על חכמת הרופא
שלמד את חכמת הרפואה. כי הסמי מרפא
הס לתועלתו להעלות לו ארוכה ומרפא
והנה מוסיף תורה עלינו והיה אם שמוע
וגו' והישר בעיניו הפשה לא את הישר
בציניך. ושייך כל חוקיו אף את המצות
שלל חבין חותן בשכלך ואם תעשה כן אז
כל המחלה וגו' לא תהיה עליך ולא תדע
מכל מחלה והיית צריך אולם יען כי
אזי ה' רופאך ורמאות שאלה עליך הוא
לא כפקודה ארון על עבדו שהוא לטובת
הארון כ"א כפקודת הרופא שהוא לטובת
החולה וע"כ אין עליך לשאול יתרי טעמי
ונאות כ"א גמיוט בקול ה' שהיא יודע
טעמים ולפי זה קשה מדוע מזינו את גדולי
ישראל שחברו ויגעו למצוא טעמי המלצת
כמו הרמב"ם ז"ל וספר החנוך וכדומה?

המקובלים ע"ש בשם הגאון מ' משה נתן
נ"י אבד"ק וויניא:

(שלב) ואשר ביקש ממני כבודו לכתוב
לו איזה ח"ת בדבר
אגדה. הנני לתת לפניו ענין א' מעניני
דפדפה זאת חוקת המורה וכו' וברש"י ז"ל
לפי שהשטן ואו"ה מונין את ישראל לומר
מה המלצה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך
כתב בה חקה גזרה היא מלפני און לך
רשות להרהר אחריה. הנה איתא במדר"ר
וירא (פנ"ה) אמר ר' לוי בר חייתא שני
פעמים כתיב לך ואלו אנו יודעים איזו
חביבה אם הראשונה אם השנייה מן מה
דכתי' ולך לך אל ארץ המוריה הוי שניה
חביבה מן הראשונה. ולך לך אל ארץ
המוריה. ר"ת רבה ור' ינאי חד אמר
למקום שהוראה יאה לעולם וכו' והמדרש
הזה אמר דרשוני. ואיך לומדים מן מה
דכתי' וכו' אל ארץ המוריה דשניה חביבה.
וכבר הוצא פ' בשמי בהקדמת ס' אהל
נכחלי. ועזה גלענ"ד צאופן אחר ת"ל
דנה מקשים ל"ל הנסיון דעקידה הא כבר
ה' נסיון בזה דמס"נ צאור כשדים

אכן יל בהקדם מש"כ לברש ענין ההבדל
בין שאלת החכם (צפ') ואתחנן)
כי ישאלך בנק מחר לאחר מה העדות
והזקוקים וכו' וכן שאלת הרשע (צפ' צא)
והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה
הזאת לכם והנה צפ' צא (י"ג י"ד) והיה
כי ישאלך בנק מחר לאחר וכו' וברש"י
ז"ל יש מחר לאחר זמן להבין לאיזה לירך
כתבה תיסק מאחר שגלך לבאר מה מחר
לאחר זמן. וכי לא היה די שיכתב כי
ישאלך בנק וגו' אכן הענין ע"פ מדרש
שה"ש עה"פ שניך כעדר הרחלים הם
הי"ב אלק שהלכו למלחמה על מדין שכלם
מהאימות שהיו לריקים ביותר שלא הקדימו
תפילין של ראש לתפילין של יד שאלו קדמו
וכו' לא היו מורין במלחמה ולהבין את
המדרש וכי לא עלה הידרש עליהם שבה

מדינה רבה כמדון. כ"א תיקף וימסרו משראלי י"ב אלף חלוצי לבא וגו' כי היו כמו אנשי לבא הנאמנים שלא ישאלו מאת שרי הכנא מאומה כי אם עושים פקודתם תיקף מבלי נסות ימין וכמאל. ומסיים המדרש שאלו היו מקדמים את הספילין ש"ר לש"י וכו'. פ' שאלו היו שואלים מאת משרע"ה לא היו נולחים במלחמה. וזהו שיאמר הכתוב והיה כי ישאלך בנך מחר וגו' יוכל היום שיאל ממך להצניחו טעמי המלות ואתה תשיב לו. אמנם הוא רק מחר. כי ישאל מחר לאחר זמן לאחר שיטעה את המלה. יבקש ממך שתגיד לו טעם המלה. ולא תפריעו מעשות את המנהג אבל באם כי ישאל מקודם שיטעה את המלה מה העבודה הזאת לכם. וכ"ז שלא יבין הטעם ושכל לא ירצה להחיל בעבודה המלה. הוא היה על רשת לבו. וכבר החרכתי בזה וינאחתי כעין דברי בם' או"ת פ' בן ושורש רחילוק בין בן חכם לרשע ב' בם' כלי יקר פ' בן ג"כ כנ"ל דהחכם שור מחר אבל מקודם עושה המלה גם בלי ידע רשע אבל הרשע שכל עיקר כוונתו כדי להשיב העם ממדת עבודת הש"י על כן הוא אוצר דבריו בשעת פשיית המלה ומלפני עליהם לאחר בזה אחס עסוקים וכו' ע"כ לא הזכיר לשון מחר בדבריו ופיין בם דמסק"א ואחזקן בקונט' חזון יחי' צאורך :

והי"ט אשר ב' בזה בם' פתחא זומא לה' סיכ' בקונט' דרושי חפץ דף ע' ע"ב בשם הגהון רשכבה"ג מליסא זל"ל בעל חו"ד ספי' מהמר הש"ס (פסחים דף מ"ב ע"א) ח"ר ר"י חבה לא תלוש [העיסה של המנות לחג הפסח] אלא במים שלנו [פירש"י שלנו בגילה יופני שבייני ניסן המעיינות חמין וכו' הלכך מליין בגילה ומלטניין] ירשה רב מתנה בפשייתא [פירש"י. דרש רב מתנה ובלשון הקודש היו דורשין וכסבורן השומעים שמים שלו הוא חמר]. למחר

אח"כ הגו רוחים שכן האבאז לאבי. ישאל מאת הבין שידר לו טעם הדבר. כאשר יבנה עליו אביו לעשות חנה פקודה. לא יתר אף אביו עליו אבל באם שיטעה לו האב דע בני כי עורך לעיר לימים ולא תוכל להשיג עוד בשכלך טעם הדבר שזויהיך ככה ולאחר זמן כאשר תביא לבב חכמה ולא הבין טעם בקידתי אשר ליוהיך ופתה עליך לסמוך על אביך כי שכלו יותר גדול משכלך ואם הבן הוא יאמין לדברי אביו. ולא תכריעתי מעבות ריחיה אף שלא יבין טעם הבקודה שמה עליו אביו ויעשה מלה אביו בחשק גמרן הבן ההוא הוא בן ישר שומע בקול הוריו ומוריו אבל באם שיטעה הבן את אביו כי גם לו לבב חכמה וכל עוד שלא יבין בשכלו מלות אביו עליו לא יעשה את המלה עליו הוא אות על רשת הבן וידון לבי ועליו יאמר אסף ע"ה ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי וגו' יתנה ב"י ענו בזה סיני נעשה ונשמע. כי נעשה תיקודם את חיות ה' ואח"כ נשמענו ואף אם לא נבין את טעמי המלות עכ"ז נעשה איתן. וע"ז מורים ההכילים. שמקדים מפילין של יד שהוא צורף ביד שפועים בה מלחמה להורות שיפצה מקודם המלה ואח"כ קושר עליו את השל ראש שהוא ניה"ה על התחשבה לרנון במקודם יעשה את המלה ואח"כ יתקור אחרי טעמי המלות אבל באם שיקשור מקודם את השל ראש. לומר שבהחלה עליו להבין. ולתקור אחר טעמי המלות ואח"כ יקשור את השל יד. להורות כי כאשר יבין את טעמי המלות וישרו בעיניו אז יעשה חזון הרי הוא רשע ויפיקורם. וזה כונת המדרש על הי"ב אלף חלוצי לבא שהלכו למלחמה על מדין שלא הקדימו תפילין של ראש לתפילין של יד. ותיקף כאשר אמר בהם משרע"ה החלצו מאחכם אנשים ללבא וגו' אלף למטה. לא שאלו מאתו מאומה אף ב"ב אלף אנשים נלך למלחמה על

לא יספיקו כל העצמים והתקדוה להפיק
 סגולת הסופר ואף מהפך הדין לרחמים.
 אם לא ע"ד סוד הכתוב מפני כל מי כמצינו
 היום. וכמו שאמרו שאלו מחייבין להאמין
 באחדות הבורא בלי שום חקירה. ועיי'
 בס' מאור ושמש בח"ט רמז ר"ה שצ' ועל
 ידי מה נמסקין ע"י הסופר אם נטוין
 בחקיעתו רק כדי לעשות רצון יולריו כח"ס
 אדמו"ר הרה"ק רבי אלימלך זוקל"ה על
 הגמ' (ר"ה דט"ז ע"ה) למה תיקעין רחמנא
 אחר תקעו ופ"י הוא ז"ל שהגמרא מקשי'
 למה חוקעין כלומר מה הוא הכונה על
 התקיעה וס' רן רחמנא אחר תקעו פ"י
 שזאת הרי' עיקר הכוונה לעשות רצון יבורא
 ב"ה ועיי' תקיעתו לעשות רצון הבורא
 ב"ה לנו מיתקין הגבורות וגהפסו לרחמים
 וכו' ע"ש ועיין בהקדמתי לס' בית משולם
 מחז"י הגה"ק ר' משולם זלמן אשכנזי זל"ל
 אבד"ק לובלין בענין זה ועיין בס' שפת
 אמת פ' בחקותי דק"ז ע"ה לאדמו"ר הגה"ק
 מצור זל"ל שצ' כי עיי' התורה לריבין
 להקן התעורר וכו' ועיקר התיקון בחקותי
 תלכו שהוא היפך חטא הראשון מעין הדעת.
 והייתם כאלקים יודעי. אבל העיקר הוא
 לעשות רצונו ית' ולא השכלת הדעת בלבד ולכן
 אבותינו הקדימו נעשה לנשמת לבדד שהעיקר
 העשי'. ולא מה שהדעת מסכים וכו' ע"ש
 ובס' שפת אמת בח"ט לפ' פרה דק"י
 ע"ה שצ' ובטירת כרה כתי' חוקה.
 ובמדרש אמרתי אחכמה והיא רחוקה כי
 כל עומאת מת נעשה ע"י חטא הראשון
 מעה"ד. והייתם כאלקים יודעי טוב ורע.
 ולכן הטהרה א"ל להיות רק ע"י ציטול
 הדעת כמו שבי' רצונו ית' שלא יאכל
 מעץ הדעת והי' נמשך אחר החיים בלי
 תערובות. לכן שטן ואה"ע מונין את ישראל
 מה טעם יש בה. שרולין לפתות את בני
 כמחש הקדמוני להיות רולין להבין הכל עפ"י
 שכל השפל של האדם אבל בני נמשכין
 באמגתם אחר רצונו ית' בלי טעם ומזה
 וכו'

למחר חיינו כלי עלמא חלבייהו ואמו לגבי
 ואמרו לי' ה' לן מיא. אמר להו אגא
 צמיא דביטו אמרי' [דביטו. חרגוס. שלנו]
 דביטו רש"י עכ"ל הס"ס. והקשה הגאון
 מליסא זל"ל. נהי דכן הי' המעשה לאנשי
 פפוגיא לא הבינו כוונת רב מתנה בחיבת
 שלנו והיו חושבים שכיוונת רב מתנה
 שאסור לנו חטא רק בהמים שיקבלו אל
 רב מתנה אבל עכ"פ למה להו לחכמי
 הס"ס להודיע לנו עובדא זו. ומה נ"מ לנו
 לדעת אם אנשי פפוגיא היו טועים בדברי
 ר"מ אולם הדבר נכון דרבותינו בפלי
 הס"ס רמזו לנו לדעת עד כמה לריך לכל
 אדם להיות חזק באמונת חכמים ושלא
 להרהר חיו אחר רבו אפי' בדבר שהוא
 רחוק מאוד משכל ההגיוני והוא שרב מתנה
 דרש בלשון הקדש דאשה לא תלוש אלא צמים
 שלנו והנה חבת שלנו סובלת צ' פירושים.
 פירוש שלנו הלילה ועוד פירוש שלנו
 היינו חיים של ר' מתנה. והנה בודאי לא
 הבינו אנשי פפוגיא שום סברא ושום טעם
 מזה זה שדרש להם רבם. שלא תלוש
 רק צמים שלו. הלא המים שלוקח רב
 מתנה. מאיזה כהר. גם הם ישתמשו
 באותו מים ומהו אולמא דמים שלו מן
 מים שלהם ומה זה שהקפיד רבם שילוש דוקא
 צמים שלו ועכ"ז לא הרהרו אחר רבם
 מאומה בחזקת אמונתם באמונת חכמים.
 וכיון שחששו שמה כוונת רבם ליקח רק מים
 שלו. אמו כ"ע בחלבייהו לאמר תנה לנו
 מים. איך שפיר הודיעו לנו חז"ל עובדא
 זו. למען ללמוד עד היכן לריך להאמין
 באמונת חכמים ובה יקנה שלימותו בקנין
 התורה ודפח"ה ע"ש:

והנה כבר פ"י (בתהלים פ"ה) תקעו
 בחודש שופר בכסה ליום חגיגו
 כי חוק לישראל הוא וכו' הכוונה נראה אף
 שהרבה טעמים נאמרו על תק"ש מ"מ נאמרו
 לריכים לקיים המצוה בלי שום טעם רק
 כאשר זנו הבורא ית' בלי שום חקירה. כי

אזכר"ק לייפניק. במה שאני אומר'י אחר
התפלה אין כאלקינו וכו' מי כאלקינו וכו'.
דהקדמה אין כאלקינו וכו' אין כאלקינו וכו'
הוא תשובה על השאלה מי כאלקינו וכו'
וא"כ הו"ל לומר מקודם השאלה מי כאלקינו
וכו' ואח"כ התשובה אין כאלקינו וכו'.
אך הענין הוא כי על הצורה ית' אין לשאול
שום שאלה ושום קושיא להבין בשכל רק
אם יאמר מקודם ההירוק ע"ש דפח"ת.
והוא כנ"ל נטשה ונטמע. כי ישאלך מחר.
ומקודם עושין אף בלי טעם ושכל. רק
אח"כ חוקרין. וזה שואלין אח"כ מי כאלקינו
וכו' אבל מקודם מקבלים עומ"ש בלי שום
דעת ושכל האדם ועוד הובא שם בם' באר
מרים סי' קפ"ג בשם דו"ז הגה"ק רב"פ
ז"ל הנ"ל. מה שכל י"ג אני מאמין.
שאומרים אחר התפלה. אינו מביא רא'י
משום פסוק וזאת צעיקר היו"ד שגא' היו"ר
יחד לבס הטעם הוא כל י"ב עקרים אין
הכלל ממישים. אמינם העיקר הזה שהבורא
ית' יודע כל מעשה בנ"א וכו' ידוע קו'
הרמב"ם מענין הידועה והבחירה. ע"כ
מביא הפסוק היו"ר יחד לבס. דודאי כן
הוא רק לקולר השגתנו אין אנו מבינין
הענין והוא למעלה משכלנו. ואין להרהר
בזה. ועיין בשו"ת בית נפחלי סי' ל"ח:
ובואר נבוא לביאור ענין העקידה. ומה
שמוקשים המפורשים מה רבותא כ"כ
ענין העקידה. הא כמה עקדות לאלפים
ולרצבות עקדו בני ישראל בעת השמר ר"ל
וגזירת שפאניא ושנת ת"ח. ובפרט בעת
החורבנות שמסרו נפשם על קדושתם ובאו
באש ובמים. ועליך הרגנו כל היום. ומה
הוא הרעש בעקדת יצחק יותר מזכלס.
אכן פ"י בזה עפ"י משל. מלך א' היה לו
שר גדול וכבד אשר עבד אוהו באהבה
עזה ובאמונה רבה וילחם כל מלחמותיו
וישלך נפשו מנגד על שדה קטל ויללית
ויעש חיל. ויאהבהו המלך אהבה בלי מלרים.
ויהי כאשר זקן השר חפץ המלך לעשות לו יקר
וגדולה

אזכר אל הטהרה כנ"ל ודפח"ת. ועיר
הרבה בספח"ק הנ"ל. ועיין בם' בזין
אריאל פ' קדושים כי תבאו אל הארץ וכו'
מדודי זקינו הגאון הק' מהר"ש אזכר"ק
אמשטרדם ז"ל ובדרוש שדפס בשמי' בם'
עזר אליעזר דף למ"ד ע"ב והלאה. ועיין
בם' רב שלום דף ק"מ ע"ב שם' וראיתי בשם
הקדמונים שזה הטעם ורמז מה שסוגרין
העינים ומניח ידו עליהם בשעה שאומר
שמע ישראל להורות שמאמין באחדותו כסומא
בלי שום ראייה שכלי'. וכמו כן בא הרמז
בתק"ש ואמר תקעו בחודש שופר בכס"ה
כאומר. ומפרש כי חק הוא באמת ואין
להבין סודה ולריך שיה' בכסה דוקא
בסוגרת עיני השכלי'. ועד"ז שמעתי בשם
הגאון ר' שמעון סופר מקראקא זל"ל על
מאמר (בברכות דף י"ג) א"ל רב לר'
חיי' לא חזינא לרבי דמקבל עליה עול
מלכות שמים א"ל ר"ח בר פחמי בשעה
שמעביר ידיו על עיניו מקבל עליו עומ"ש.
דהכונה הוא כך דכל מילתא שאדם עושה
בשכלו. מלך שמבין בשכלו שכן לריך לעשות
לא שייך לומר שהוא עול כמוכן. וגבורא רבה
כרבי בלי ספק שהשיג בעומק שכלו טעמי
המלכות לכן שפיר אמר לא חזינא לרבי
דמקבל עול מ"ש. כאומר. כי אללו הכל
שכלי' ולא שייך גבי' עול. והשיב לו בשעה
שמעביר ידיו על עיניו וכו' להיות כסומא
מבלי להביט בעיני שכלו ואזי מקבל עליו עול
מ"ש כי אחדות הבורא ומלכותו לריך לקבל
עליו בבחינת עול. ורבי הגם שהשיג הכל מ"מ
העביר ידיו על עיניו והבין. וזה תקעו וכו'
בכסה וכנ"ל. כי חק הוא וכו'. ומה גם
בר"ה הוא יום שממליכין את הקב"ה.
ואומרים מלכיות וכו' ובמה בשופר. היינו
ע"י מלות תק"ש שהיא חוקה. ובלי שום
טעמים ושכליות מקבלים ע"ע עומ"ש.
ואומרים מלך על כל הארץ וכו'. ועיין
בם' באר מרים סי' ט' שמוציא בשם דורי
זקני' הגה"ק ר' ברוך פרענקל זל"ל

עלילה ומסירה - או כל השנויים אשר יתחוללו בהמדינה לא ידיחם משאתם ולא יצוים ממקומם - הנמשל הוא כי מבואר שאברהם אבינו לא ידע אלא כי מבואר ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר (בראשית ט"ו) והבטיח לו הקב"ה בן שנא' כי אם אשר ילא ממעיד הוא יירשך . והבן הזה היה כל תקותו ומשא נפשו כי ממנו יהיה לו עש שלם מכיר את ה' ועובד אותו . ואחריה כל ימי חייו היה הולך ולוח ככרוכא כי זכתי אדם הם תועבה ה' . וכן כ' (דברים י"ח) לא ימלא בך מעביר בנו ובהו באש ומסיים ובגלל התועבות האל ה' אלהיך מוריש אותם מפניך . ועכשיו יעשה הוא בעלמו את התועבה הזאת . יקח את בנו יחידו ויעלה לעולה . הלא יבוש ויכלם ויהי ללעג ולקלס . וכמוכן היה נביך בדעתו ויחשב מה תעשה ? אם לא תעלה את בני לעולה אז הלא תמרה את פי ה' אלהי . ואם תעלה הלא בידי אני מקעקע את כל הבצירה ועוקר את כל הבנין אשר בניתי להסיר כל בתי עולם מאחרי אלהים ועבודתם ככריה . עבודתם להקריב להם קרבנות אדם ולקרצם לאל אמת ועבודתו ועתה אני מהרס הכל . ואני בעלמי אקריב את פרי בטני יחיד וילד זקוני אשר יולד לי למאת שנות חיי ? מה יאמרו הבריות . אנה אוליך את חרפתי . וכל למודי וכוחי ויגיעותי מה תהא עליהם ? אך לאחרונה אמן את לבו ויאמר : יעבור עלי מה . אנוס אנכי לעשות רצון ה' ולבטל את כל דעתי . אף במקום שהיה זאת חוקת המורה . נגד השכל והדעת . ויעש כן וילך לשחוט את בנו וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת וגו' . ואז ברגע האחרונה בא פקודה שניה מאת המלך מלכו ש"ע ויקרא אליו מלאך ה' וגו' אברהם אברהם וגו' אל תשלח ידך אל הנער וגו' כי נשבעתי וגו' כי בדרך אצרכך והרבה ארבה את זרעך וגו' . לכן אנו מזכירים תמיד את העקידה . כי נמלאים למדים

וגדולה ולהעלותו על גרם הכבוד והמעלות ולתת לו כתב כחוב וחטום ציד המלך כי צניו וצ"צ לדורות עולם יהיו שרים גם הם כמוהו . אך מי זה האיש אשר אין לו שונאים ושונאים . ויאמרו שונאי השר אל המלך כי איננו ראוי להכבוד הזה יען כי כונתו הייתה תמיד רק לעובדו ולא לעובת המלך . והוכיח בין המיימנים והמשמאילים ארך מאור . ויאמר המלך בואם יבחן השר אם עושה הוא מעשיו רק לעובדו ולתועלתו או לעובדו ולעשות רצוני . אשלח לו פקודה כי יעשה גשר כייר על הים ויעביר עליו כל חילו וגם יעשה זאת . אף שהוא נגד שכל האנושי . אז אדע כי רק פקודתי שמרה רוחו ואין לו במעשהו כל נטיה ופניה לדת ופרטיות . ואם לא יעשה . אז אוכח לדעת כי אך להועלתו ואחר שכלו הוא הולך . הפקודה נשלחה . ויהי כקראו השר הוזה רעהו אחוזתו כי מי שמע שבעון כזה ? ויהי נביך ומשתומם כי בא בין המלכים ולא ידע לשיה עלות בנפשו . כי אם יעשה את מצות המלך אז הלא ימותו אנשי חילו מחמדי נפשו אשר אהבם ויגלסם כבזה עינו ומעשו המלך ומשגבו על לא חמם בכפיהם . ואם ישנה אחרי פקודת המלך אז הלא מורד וממרה הוא ואין יעשה כזאת ותמיד היה משא נפשו וחיי רוחו אך לקיים ולעשות רצון המלך ! ואולם ברגע הצליג על יגונו ומבוכתו ויהאמן ויתאזר עוז ויאמר יהיה מה שיהיה כי לא אוכל לעבור את מצות המלך והנני מחויב להיות עבד נאמן לו אף בחוקה בלי טעם ושכל ויעש את הגשר וילך לכל חילו לעבור עליו לקיים את דברי המלך . ברגע ההוא בא רץ ובידו פקודה שניה מאת המלך לכל יהיו איש לעבור על הגשר . ולכל ימום ימקומו . וישלח המלך ויקרא להשר וישקרו על ראשו לעיני כל שריו ועבדיו וישבע לו אמונת אומן כי עד עולם יהיו הוא ובניו שרים גדולים היושבים ראשונה במלכות . וכל דבה ושקנה . וכל

דשניה חביבה מן הראשונה והבן :
(שלג) ובדרוש שאמרתי ביום ב'
 דר"ה הרע"א העבד
 בביהכ"ס דפה לפני תק"ש. אמרתי ת"ל
 אשרי העם יודעי תרועה ה' בואר פניך
 יהלכון. הענין כי נודע מעט העשירי
 מרבינו בעדיה גאון ז"ל בתק"ש להזכירנו
 תחית המתים ולהאמין בה שגא' כל יושבי
 תבל ושיכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע
 שופר תשמעו וכו'. והנה חיותא (ר"ה דק"א
 ע"ב) שלשה ספרים נפתחין וכו' זכו נכתבו
 לחיים וכו' ושם (דף ל"ב) אמרו מלה"ש וכו'
 ספרי חיים וספרי מתים וכו'. ולכאור' למה
 ספרי מתים נודע פי' האר"י הק"ז ז"ל דקאי
 על גלגול וכו"א יידן על כל הפעמים שהי'
 ע"פ ת"ל. ועיין בזה"ק ואלה המשפטים
 וכו' דא רזא דגלגולא. ומשפ"י בס' דברים
 ערבים דף ז' ולעניינינו כי בר"ה באים
 כ"א ליקח פראשפורטין חדשים. כי מר"ס
 העבד מה שגזר על כאור'א כבר תמו ונשלמו
 עד ר"ה הזה. יש שהי' להם פאם על יום א'
 או חודש או חיות חדשים. כפי גז"ד שלהם.
 ואנו ת"ל הי' לנו עד ר"ה הזה. אחס
 נלבים היום כולכם כולנו חיים. אבל עתה
 הזין מפראשפורטין הישינים נשלם ומוכרחים
 אנו לבקש חדשים. והנה בעוה"ז אלל
 מבו"ד יכולים לגנוב בלאנקע ולכתוב לעלמו
 פאם. או לנסוע על פאם של איש אחר
 ברחמאות כנודע. אבל התעודה שנלךד לנו
 משמים אין א' יכול לנסוע על תעודת חבירו:
לכאור' תאמרו אחיי וידידי הלא
 אגחנו בביתנו. ואין אנו נוסעים.
 ולמה לנו תעודות (פראשפורטין) הלא
 פאם לוקחין רק לנסוע לעיר א' ולארץ
 אחרת אבל היודע שחיות האדם היא
 הנשמה חלק אלוקי מומעל חלוצה מתחת
 כסה"כ ויפת באפיו וכו' א"כ הנשמה באה
 מעולם העליון ונשלחה לנסוע לעולם התחתון.
 להתדבק עם הגוף החומר העפר ואכר.
 א כ נלךד לה פאם כי היא נודדת מתקופה.

וכפי

לעדים כי האע"ה השליך כל דעותיו אחרי
 פא חך ורק לעשות רצון הבורא וכן גם אנו
 לריקים לנצוד את ה' בכל לב ונפש ולא
 ללכת אחר שכלנו ועיין בס' חה"ה דף
 ע"ו בזה וא"כ אין דומה לזה כל העקידות
 אשר השכל מחייבם שאנו מחויבים למסור
 נפשינו על קדושת שמו ית'. וכן היו כל
 הנסיונות הראשונים על האע"ה. אשר השכל
 חייבם אבל בעקידת יחזק היה נגד השכל.
 וזה חוקה המורה ע"ד דאית' במדרש
 דשלמה המע"ה א' על מעשה פרה. אמרתי
 אחכמה והיא רחוקה ממני כי גם היא
 בריב חכמתו לא היה יכול לבוא עד חכמתה.
 כי איננה דומה לשאר חוקי התורה שאין
 בהם עכ"פ דינים הסותרים זה את זה. אף
 שאין נודע טעם. אבל שלא יהי' עכ"פ
 סתירה נגד השכל והטעם משא"כ בפרה
 אדומה מפנימה טהורים ומטהרה טמאים.
 ועוד ועוד כמבואר במפורשים. וכן הי'
 נסיון דעקידה. היפך כל עבודתי ודרכי
 בקודש עד עתה כנ"ל. ומפני זה עלמו
 נהחדש לו הנסיון הזה. אף שכבר הי'
 נסיון דאור כשדים כי נסיון זה חדש היה
 במיני ומפני זה עלמו י"ל דחביבה השניה
 מן הראשונה. כי נסיון דלך לך מארץ וכו'
 לא היה סתירה והיפך עבודתו ושכלו.
 זלמך זה מן מה דכתי' ולך לך אל ארץ
 המזריה וכו' היינו כאשר יבואר
 שם הלאה במדרש ר"ח רבה ור'
 ינאי חד אמר למקום שהוראה יאלה לעולם.
 היינו הוא אברהם האדם הגדול המורה.
 זרעו ומאורן של כל בני דורו ודורות
 הבאים שיש בורא עולם. ועד א"א לא
 היה אדם שקראו חזון ועתה במעשה עקידה
 ילא ח"ו הוראה ולימוד להיפך. וכי יעבו
 גם הלאה כהעצבותם וכי ח"ו בזה בחר
 ה' להיות וזכתי אדם עגלים וכו'. ועיין
 בס' תפארת ישראל פ' וירא מה שפי' בזה
 דאחז"ל למקום שהוראה יאלה לעולם הנאות
 לעניינינו מאד ע"ש א"ב מזה אנו למדין

דלעילא. כמבואר בזוה"ק אמור דז"ט ע"א
וע"ב באורך והוא קלא סליק לעיל' כדין
אתער שופרא אחרא עלאה וכו' ע"ש היטב
ודו"ק בכל זה: (ולפימ"ש בזה"ק שפה אחת
הג"ל גם מלות תק"ש מוקה הוא תיקן לחטא
עב"ד. וממילא נוחן חיים כי ע"י עב"ד נגזר
מיסה ח"ו) *

והנה איחא במדרש רבה ריש פ' ראה
הנפש והתורה נמשלו בנר וכו' נרי
בידך וגרך בידי אס שימרת את נרי וכו'.
וזה ענין באור פני מלך חיים. ע"ד שפי'
בס' למח דוד בח"ת לפורים. הדבר ילא
מפי המלך לפני המן חפו. כי עפ"י נמוסי
המלכות מי שנתחייב ראשו למלכות והולך
לקבל דינו ובין כך בא המלך וראה אותו.
הוא פטור מכל כי מסתמא י' לו איזה
זכות במה שזכה לראות את המלך. גם
מסתמא שאין זה כבוד אשר מי שנתחייב הריגה
יראה אותו ובאור פני מלך חיים. לזה
הדבר ילא מפי המלך שחייב מיסה. ומיכ"ל
ופני המן חפו. מן השמים כיסו פניו שהוא
לא יראה למלך והמלך לא יראה אותו שלא
יתבטל הגזירה ע"ש ועיין בס' רב שלום
דקל"ב ובפ' וישלח בזה וזה שא' אשרי
העם יודעי תרועה וכו' באור פניך ילכוון.
היינו ע"י אור פניך. באור פני מלך חיים.
ע"י תרועה וקיום המלכה דתק"ש בא מוח
ותחית המתים חדש. ומחליכים ונותנים לנו
פעם ער חדשים וזה ספרי חיים וספרי
מתים פתיחים לפניו כי אלו הולכים ממיתה
ח"ו. היינו אפיסת החיים שעבר. לחיים
חדשים הבט"ל

והנה ע"י שמחליכים את הש"י בשופר
כעשם ראשין דרס"ג ז"ל. ממילא
בעת הקראתאליע מוחלין לחיבים. והמלך
נחראה ברחוב העיר לעיני כל. ובאור פני
מלך חיים כמש"א בשמ"ע. מלך על כל
העולם כלו בכבוד. וכו' ואופש בזהר גאון
עורך על כל יושבי כסל ארץ וכו'. היינו
שמלך מלכי המלכים הקב"ה מופיע בתולדות
לעיני

וכפי הזמן היתן לה. וככלות הזמן כרגע
היא שבה אל בית אביה. עיין באוה"ח
הק' ר"פ במקותי ובפ' ראה בניס
אתם וכו'

והנה איחא (ביומא דפ"ו) שאל ר' מתיא
וכו' חלוקי כפרה וכו'. ולכאור'
מה יעשה האדם לעונותיו אשר רק מיסה
מכפרם. ועיין בבני יששכר בזה שיש עלה
ע"י מוסה"נ בק"ש דהוי כמיסה ע"ש ולדרכינו
י"ל. כי באס האדם מאמין שכל חיותו
תלוי' בהחיות חיים לכל חי. ועד הרגע
שנותנים לו הפאס והחיות. ויקמינו ונמי'
לפניו. ויודע שבר"ה כלה וסיים חיותו
שהשיג בר"ה העבר. ולריך לחיים חדשים
ועיין בס' שפת אמת בח"ת לר"ה דע"ב.
ע"ז. ופי' זכרינו לחיים. ועוד שם הרבה.
ופי' החכמ"ה תחי' בעליה היינו תק"ש
חכמה וא"מ. נותן חיות חדש כבר' חדשה.
איכ' הוי כמת. ומחדש הוא כהס"מ על
להבא לשנה חדשה. ממילא נתכפר לו גם
על הא דרך מיסה מכפר ודו"ק וזה ענין
טעם העשירי דרס"ג לרמו תה"מ בתק"ש.
להראות כמו בזה"מ יעמדו הממים ע"י
שופר. כן עתה ניתן לנו חיים חדשים ע"י
מלות תק"ש על להבא. זכו נכתבו לחיים.
זכרינו לחיים. כדי שיעלה זכרונינו וכו'
במה בשופר והוי כאלו כ"א קס מקצרו
כיון שחיותו שמקודם נפסק כיון שגמר זמן
הפאס וזה ענין שאומרים בר"ה צמוס'ק
ונתנה חוקף וכו' ובשופר גדול יתקע וכו'
ומלאכים וכו' ותפקוד נפש כל חי. ותחתוך
קלבה לכל בריותיך וכו' מי יחיה וכו' כי
באמת חוקטין בר"ה במרוס. היינו הוא
ית"ש המלך החפץ בחיים מחי' ומהיה
העולם ע"י תק"ש של ר"ה. ועי"ז בא
חיות חדש לכל הבריאה. כמו לעתיד
שיהי' תה"מ ע"י שופר. אבל איך בא לידי
כך אשר יתקעו גם במרוס בר"ה זאת הוא
ע"י התעוררת דלתא שאנו מקיימין מלות
הקב"ה בזה"מ. עי"ז נתעורר קול שופר

למרו ונהפך. ונסע תו"מ ללובלין וסיפר לפני הרבי. וא' לו כי עשה יראה לעבוד מחדש את הסליחות וצעת ילית אי"ה. וכן עשה. והביא להרבי טלית א' והוצב צעיכו והלית ועלה למעלה:

(שלה) **עוד** סיפר בשם הרב הג"ל שמנהגו של הרבי זל"ל הי' שבכל יום בא לבית המדרש ולקח מן האברכים הלילקום שנהם ועשן בהם והחזירם. והמה צודעם זאת הי' כ"א רולה כי הרבי יעשן בלולקא שלו. ועשו תחבולות לזה וגם ניקו היטב את הלילקום וליצחם שלהם פ"א עמד אברך א' במכוין נגד המקום אשר הרבי יבוא שמה בכדי שיקח הלולקא שלו. וכן הוה וכאשר אך לקח הלולקא שלו עוד טרם הקריב לפיו הק' לעק בקול הלא מסרית כרית בשר בחלב. והשליך את הלולקא ארצה. האברך נשאר נבהל ומשאוחר. ציודעו כי לא עשה ח"ו שום איסור מצב"ח. אולם ציודעו כי כל דברי הרבי המה ברוה"ק הרבה לחקור ולדרוש ונודע לו אשר בעת שחבכו את העלים בחנות למכור חבכו בשני סכינים א' של בשר וא' של חלב עכ"ל:

(ש"ל) **וזאת** אשר כתב אלי ידידי הרב הגאון המפורסם וכו' מו"ה חיים דובער שליט"א גראם אבר"ק פטעריווא באונגריין לתולדת הרה"ק מלובלין זי"ע. אביו הג"מ אברהם אליעזר הלוי הורוויץ זל"ל. כפי מה שכ' יד"ג הגאון הג' מהר"י שימי אבר"ק פלונסק צב" שמן הטוב היה הרב הזה אבר"ק יוזעפאף וע"ש מזקתו. ואני ראיתי בספר מראה כהן על זבחים (נדפס שנה תקל"ו) נזכר, הסכמות הראש"ג מוהר"ר אברהם אבר"ק יוזעפאף מחמת טלטול הדרך נאבדה ממני". עכ"ל הכ' שם. ויכל להיות שאם הר"ר אברהם אליעזר דקן. אף שזכר רק בשם א' וזאת יופע להתברר בעיר יוזעפאף אם בשנת תקל"ו

למדי כל עצדיו. ועיי' מוחלין לחייבים. גיתן מאניפעסט וזוכין לחיים. וזש"א ויבין כל יור וכו' ויאמר כל אשר נשמה באפו וכו' היינו שמאמינים שהוא ית"ש מהוה ונח"י את בולם. ועיי' ממילא חי מי זכור. וז"ש וכל מאמינים שהוא זכר הדבריות המתקיים לאל חי וכל מאמינים שהוא חי וקיים. הטוב ומיטב לרעים ולטובים (היינו מאניפעסט לחייבים ורעים) וזה שאזל בר"ה אמרו לפני מלכיות וכו' שמתליכין עליכם בקבלת שומ"ה ובמה צשיפר. וזה זכרנו לחיים מל"ך וכו' ע"י שממליכין אותו זכר אלהינו לחיים: והארכתיו זה. ואכמ"ל עוד

ידידו הטרווד מאד. ומלפני לישועה בכלל ישראל צבי יחזקאל מיכרזאדן אבר"ק פלונסק ואגלי (ש"ל) **סיפר** לי יד"ג ר' מאיר ש"צ מאגשינו. ששמש מהרב רמ"א אבר"ק דביזעטשין זל"ל. כי פ"א הי' א' מאג"ש של הרבי ירד מנכסיו ל"ע וזא לפניו ובכה מאוד והשיב לו עלתו כי יעשה פאבריק מקליתים והצטיית לו כי גם הוא יקח ממנו טלית. וכן עשה והביא להרבי טלית הראשון שגמר. ומוכן מאליי כי דקדק מאוד במלאכתו ועיין בהלמר שתי' זך וגקי בלי שום מין א'. אכן הרבי הריח אל הטלית וא' כי הטלית מסרית מאוד מאיפור שטעמו. והשליך את הטלית ארצה. והחסיד בראותו זאת לעק בחר נפשו הלא דקדקתי מאוד כי יעשה בהכשר גדול. ומה לעשות עוד ולא עשיתי. ובכה מאוד לפני הרבי. וא' הלא רשקעתי בהעסק כל כוחי יהובות רבו ומה לעשה עתה. והשיב הרבי. ומה לעשות לך כי אני מרגיש האיסור נסע לביאך ודרוש וחקור היטב עדי יודע לך כינת הענין ואז תבוא אלי וכן עשה ונודע לו כי במקום אשר שרה למרו בהנהר וכיבסו מכל פשולת. הרחק משם איזה חיארסט גרם א' פשטן. והמים הבילו מהפשטן למקום

תשקה נכשו לחבר פירוש על סדר קדשים
(שלח) **מנעורי** כשת רגליו לקבץ

פני לדיקי דורו וזכה להיות בהכלי של האי שבא קדישא אדמו"ר המגיד הגדול מו"ה דובצ'ניק ז"ל ממעזריטש. ומציאו כמה בעמים בספריו הקדושים בשמו יקורא אותו הרב ר' בער מראווי (ופיין זכרון זאת פ' לך שמעתי מכ"ק רבינו הרב המגיד מראווי רבי ר' בער) ישוב שי"י את רבו הקדוש האון מו"ה בעלמקי ז"ל אבד"ק ריטשינא (* שיחויי. וניקלסבורג (הוא דו"ז). ואח רבו הקדוש אדמו"ר מו"ה אלימלך זללה"ה בעל נעם אלימלך (יזכירו הרבה פעמים בספריו ולכעמים בלא תואר מורי רק הרב ר"א מליצ'נסקי ראה בספר זאת זכרון דף ג' ד"ה שייך לכ' חקת)

(שם) **שמעתי** שפ"א שלח הרה"ק ר' מענדיל ז"ל מקאסוב את בנו הרה"ק ר' חיים ז"ל לובלינה להמיען עס

כבר היה שם הר"ר אברהם אליעזר. או רב אחר היה שם אז בשם ר' אברהם וכו'. ולא באתי רק להעיר [והר"ר אברהם אליעזר היה רב גם בעיר איזבילא ושם מנוחתו כבוד זי"ע]

(שרז) **בהסכמתו** של הרבי ז"ל על ספר גאון לבי להגאון מ' לבי הי"ש ז"ל אבד"ק רישא קורא את בן המחבר בשם ש"צ. ובהסכמתו לספר לקוטי מהר"ן קוראנו מחותני. יטן שניהם היו מחותנים של הגה"ק ר' אריה לייב אבד"ק וואלרטישק ז"ל עוד נמלא הסכמותיו ע"ס דברת שלמה ועל סידור כתר נהורא ד' ברדיטשוב

(שלח) **רבינו** הק' מלובלין היה נקרא בשם המזהב מפולין ע"י שזכה לרוה"ק כמפורסם ומלבד גדולתו בתחמת הקבלה. גם בגולה היה כאחד מגדולי דורו. וראה בלשון הסכמתו ע"ס לאן קדשים ד' לבוב שכתב שכתב היו סליח

(* **א"ה** עיין לעיל דף ג' ע"ב. ודף ד' מעיין הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע עס רבו הרה"ק הררי"ש זי"ע וכן לעיל אות ל"ח. ואות שכ"ז שכ"ח. שכ"ט. שם"ח: **והנה** בספריו הק' מביא כמ"פ ח"ת מרבו הררי"ש מנ"ש ז"ל כמו בס' דברי אמת פ' לך ובפ' וירא כ' מקשים והאליהם נסה את יצחק מצע"י ל' וכו' וי"ל כי שמעתי בשם הרה"ק אב"ד דק"ק ניקלסבורג על יטן אשר עשית את הדבר הזה וכו'. וקודם ולא חשכת כי ממני ועתה כתי' ולא חשכת בלא ממני. והנה העקידה היה נסיון א' ועשה אלה"ה לכבודו ית' וכשם רחמי בזהב אה"כ כשמוענו ית' לנחוריה ה' לו ללקחו מן המזבח בשמחה כיון שילא ידי שמים. וא"ח לא עשה כן לשמוח בזה שמענו מהקרבה בשביל אהבת בנו אדרבא מאוד ה' שמה לשיחתו כ"א כמו בשמות לשוחטו למענו ית' כן כשלוהו ית' אל השלח ידך שמה בעשות רלוגו ית' להחיינו לא ה' כלל ענין בנו בלבו רק מפני שהוא רלוגו ית' להורידו מעל המזבח וזה מדרגת ההבדל יותר כן שמעתי אומרים ממנו ז"ל ניקל לאדם לסבול אם יחרפוהו משאם ישבחוהו שלא תהיה לו הגאה מזה. וזה ה' כאן שלא היה לו שמחה מהחזרה שחשבו כ"א למען הסי"ה שוהו כן ולא למען שהוא בנו יחידו. וזה יטן אשר עשית את הדבר הזה כו' שלא השך את בנו יחידו כ"א שעשה רלוגו כנ"ל וזה היה נסיון אברהם ולא של יצחק ע"ס ויביא ד"ת זו גם בס' זאת זכרון דף מ"ג ע"א ועיין בזה בס' ייטב לב פ' לך. ובס' דגן שמים לר"ה דף ט"ז ע"א מתוך עפ"י קושי המפורשים למה אין לוקחין בר"ה מאכלת ע"ס.

לו האמת אומר לך כל זמן שהייתי מרגיש כי עדיין אבר שלם הייתי ירא מעט מפניהם כי רודכים גדולים המה לי. אבל עכשיו אשר ת"ל שברתי כל ענמותי לשמו יתברך איני ירא מפניהם ע"ש]. וזה הדין ר' חיים ז"ל לובלינה בטע"ק. ולא היה לו עוד פנאי לכנוס לבית הרבי זלה"ה. וזה להתפלל לבהמ"ד. ואחר חפלת

המנחה

עם אדמו"ר אדוהא שהיה בדעתו לעקור דירתו מקאסוב לקיטוב. מפאת המחלוקה ושונאים שהיה לו בקאסוב [עיין בס' אמונת אדריקים סי' קל"ט שהביא שם מכתב המחלוקה. שם] ובבואו שאל אותו על שלומו בין אנשי הפיר כי היו שונאים אותו מאוד עד שפ"א השתדלו מאוד ליתנהו ולגוססו לזכא והשי"ת הצילו מידם. השיב

ב' בס' זכרון זאת פ' ייקהל לא תבערו את כל מושבותיכם ביום השבת. פ' הגם שמואל לשיב בתשובה שלימה בטע"ק לא לבער את הילד בכל מושבותיכם לעשות סיגופים ובכיות ולעסקות גדולות ומשינות כ"א בדרך כלל כנ"ל. וכן שזעתי מהרב הגאון מניקלספורג ז"ל בהיותו אלזו בק"ק שינאווי חילו שמרו ישראל שתי שבתות (שבת דף קי"ח ט"ז) פ' שיסובו בשבת קודש עי"ד קדושת שבת בא התעוררות לשב בתשובה ויגמרי התשובה בחול אח"כ יהיה שבת הבא כולו קדוש וזהו שתי שבתות ע"ש וכ"כ בס' שפת אמת בח"ת לשה"ג דף ט"ו ע"ב וזל"ק מ"ס ז"ל אלו משמרינ' ב' שבתות מיד תגאלין ופירש מו"ז ז"ל בשם הרב ר' שמועלקא ז"ל כי עיי שבת אחד ששת ימי המלכא כראוי עי"ז שבת הב' כראוי כו' ע"ש :

ב' בס' זכרון זאת פ' צהר. אחרי נמכר גאולה תהיה לו. דהנה כל זמן שנראה לדרם שהוא הולך בדרך טוב קשה לו לשב ואח"כ שנתקלקל יותר טוב לו כי נעשה שפל בעיניו יכול לשב כראוי. וזהו י"ל אררי נמכר לסמ"א ר"ל גאולה תהיה לו. אחד מאחיו יגאלנו פ' מהמדות טובוב או הנכונות טובות דומות לו ית' יגאלנו ולשון מאחיו כמו מאחא אחד מאשר הוא דבוק בהן עי"ד בהבורא ב"ה יגאלנו בהם אפשר לאחוז ולהדריכו לו ית' לשב כראוי. או דודו. הבורא ב"ה בעלמו שנקרא דודו וכמו שהראה הרב הגאון מורי מניקלספורג שפי' רש"י על הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים פירושו הכל בידי שמים לבד חוץ מיראת שמים שהוא נמי בידי אדם אבל כ"ש שהוא בידי שמים (עיין ברכות דף ל"ג ע"ב) וגם יכול לבוא עי"ד הגלגול ראשונה שהתפלל על זה או עשה מזה גורמת לעזור לו לשב כראוי. וזה או דודו או בן דודו הוא לדיק שהוא כבן להבורא ב"ה. או משאר זכר מזל קרבת גופו שיש לדיק במשפחה. או השיגה ידו ישיג יד הבורא ב"ה הוא ימינו הפשוטה לקבל שמים שמי שיכיל להשיגה שנעשה כלי מוכשר לקבל אותו וגאל ע"ש

ב' בס' דברי אמת בלקוטי תהלים דף ל"ח (באויב ה') השיבו ה' אליך ונשובה חרש ימינו כקדם וכתיב טובי אלי וגו' האיד יתקיימו תרומותיו וזאתם קשה הלא הקב"ה חפץ חסד הוא יחזור אותנו בעלמו בתשובה כמו שרנו אומרי' השיבו ה' אליך. והמירון הוא כי כתיב אשה כי תזרע וילדה זכר כן גם כאן אם יבא בתחלה מאחז ית' יותר טוב וגאולה שלמה בפרהסיא ברחמים ע"כ אומר ית' טובו אלי. ובקשתי השיבו ה' אליך בהלכתי להיות ונשובה שהלא אתה הכל יכול שמהיה מלמלה וזהו נקרא נמלמסה בדרך משל יתן סיוע להמשיעים לבוא ליטור וכן ללדיקים של כל דור לפעול ניסים ונפלאות וכיוצא בזה כדי שיתקדשו כנ"י לה' ית' וזהו השיבו וגו' ונשובה וישם

בפ'

המנחה אחר הרבי מלוצלין למשמשו שהרגיש ח' קאסובר תפלה על כן יראה מי בא משם. המשמש חיפש בכותל מזרחית. שהשב מסתמא בר הכי יעמוד במזרח. פשפש ולא מלא. כי הרה"ק ר' חיים ז"ל העמיד עלמו בכותל מערבית והשיב להרבי זללה"ה מקומו ללא תועלת וכו' וכבודו במקומו

בפ' וארא כ' וז"ל אך מה שאנו אומרים השיבו וכו' שמעתי מהרב הגאון הקדוש מניקלספורג שהיה רב בק"ק שינאווי חנו אומרים השיבו בדרך זה ונשובה להיות אחערותא דלתמא כי הוא ית' הכל יכול וכמו אין אשה כורחת ברית אלא למי שעשאה כלי ואח"כ אשה מזרעת תחלה וכו' וזוה ונשובה וכו' ע"ש. וכ"כ בס' זאת זכרון דף מ"ה ע"א ובס' ייטב לב פ' חזריע כ' וז"ל כבר שמענו משמו של הגה"ק מהר"ש זלה"ה מנ"ש שאנחנו מבקשים השיבו ה' אליך ונשובה כלומר השיבו תחלה ועכ"ז יחשב צעניך כאלו ונשובה אנחנו תחלה חדש ימינו בקדש פ' כאלו אנחנו היינו מקדמים פניך תחלה והוא ע"ד אין אשה כורחת ברית אלא למי שעשאה כלי נמלא הוא המתחיל ומקרים ואח"כ אשה מזרעת תחלה כמו כן הוא ית' כל יכול לעשות שני הענינים שהוא מתחיל ויעשה אותנו כלי מוכשר תחלה ואח"ז אנחנו נשובה תחלה ע"ש ובפ' ואחמנן דף ט'

כ' בס' זכרון זאת פ' מלורע. ושמעתי הלל צבס הגה"ק ז"ל הרב הגדול מנ"ש ומקדש בשינאווי לחס גלל תודה ואין תודה גלל לחס (פסחים דף י"ג ע"ב) פי' האכילה להיות לו כח להודות לפניו ית'. וזה לחס גלל תודה. ואין תודה גלל לחס לא כאלו שמחפלים כדי שיהיו יכולים לאכול אח"כ ודו"ק:

כ' בס' דברי אמת פ' ח"י: שאנו מעוררים גם עתה למעלה ברוחניות וכמו ששמעתי מפה קדוש הרב מניקלספורג ז"ל בק"ק שינאווי על מוסף יום שבת זה ור"ח וכו' נעשה ונקריב וכו' הלא עבר יום בטל קרבנו אחר הוא דקא' על השורש שמעוררים למעלה גם עתה וכו' ע"ש

כ' בס' זכרון זאת פ' פקודי. איחא צבס האר"י ז"ל צא' שדנוהו אחר כמה שנים על שלא זכר בתפילין בשעת אמירת ולא ניגע לריק אמת ששמעתי צבס הרב הגאון פאר הגולה ז"ל אב"ד מנ"ש שאמר לו זקן אי' טעם על דוקא בולא ניגע לריק. כי בזה מסקן עון קרי בזכרו בתפילין שם. ואמר כי ריק מרומז כן י' על יו"ד של הקשר של יד. וקו"ף ורי"ש הוא גימטרי' ש"ן וכו': ועיין עוד בס' זכרון זאת בח"ת לפסח דכ"ב ובס' זאת זכרון פ' שופטים מה שמביא צבס קדשו זי"ע

כ' הרב הגאון מ' יעקב לגרא שי' אבד"ק טשארטקוב פ"א אחר הגה"ק הר"ר שמעלקא מנ"ש ז"ל לתלמידיו כי היום לא יפסוק בעלמו שום שאלה. ולזה לא' תלמידיו שהוא יורה בכל שאלות או"ה שיבוא לפניו. והנה בא לפניו שאלה על בר אווזא והכשיר. והתלמידים חזרו והתפללו ע"ז כי צעניהם ה' הדבה טריפה. ובשעת מעשה לא הגידו לו כלום. ואח"כ התחילו לשפל עמו מה ראה על ככה להכשיר התלמיד הגיד להם סברתו והם נלחמו בפלפולס והסואל כבר הלך לו ויבשלו העוף ונאכל. וכאשר נודע להם כי כבר נאכל העוף ויספרו לפני רבם הרר"ש. והגיעו לפניו טענותיהם ופלפולס.

וינו

במקומו מנחה וידוע שהרה"ק מלובלין זל"ה
הפליג מאוד בשבחו של הה"ק ר' מענדלי
זל"ל מקאסוב שהורס לרבי בסוף ימיו של
הקדוש מלובלין. כי רבו הקדוש מנדבורנא
בעל נחמ' ה' ללבי זל"ל נפטר בשנת תקס"ט.
ואז החלה הנסיעה לתלמידו הה"ק הזה.
ופ"א שלח הרבי מלובלין זל"ה אחריו שיבא
אליו על ר"ה אבל אשני שלומו לא הגיעו
אותו. וכעת בנו הקדוש ר' חיים זל"ל תחתיו.
כנזכר בס' רמתיס לופיס. אך מ"ש שם
שאמר הרבי מלובלין זל"ל. דמדלא הבין
הקדוש מקאסוב שבעלמו יבין את זאת.
שא"י

ויטן הרר"ש ויהמר. אגידה לכם מה ראיתי עג ככה לזות על האי תלמודא שיפסוק
היום בזה"ה. כי באה אלי נשמה אחת בקובלנא שזה פעמים רבים אין מספר שנתגלגלה
ועדיין לא היה לה תיקון. מתחלה נתגלגלה במדבר ולא תיקון מה שה' לריך לתקן.
ואח"כ בזהמה ולא אכלה ישראל. ונפסק למעלה שנתגלגל בבר אווהא כולי האי ואולי.
ומה עשה בעפל דבר הטיל מוס בבר אווהא שיהי' עלי' שאלה ויטרפוה. ובכן בקשה
הנשמה ממני שאנכי אפסוק על השאלה כי כשר היא. תולם אנכי לא רייתי בעלמי לפסוק
ע"ז ולהכשיר. ולאשר ידעתי תהלוכות התלמיד הזה בעסק לימודו ידעתי בעת שפ"י
הברותיו יפסוק להכשיר. לכן לוייתי עליו שהוא יפסוק היום כל השאלות. למען ילא
כשר בתום לבו. ולא ע"י בקשות מהנשמה. ופחה כי ילא מחשבותי אל הפיעול. אין
להרהר ע"ז ואודה לה' ית' כי נעשה טובה להנפש הזה וכעין מעשה זו סיפר לי כ"ק
מוחני הרב הגאון הרש"ס אבד"ק בערזאן בזהמח"ס דעת מורה ששמע מאיש נאמן ששמע
מהה"ל ר' אייזקל מקאמרנא זל"ל ששמע מהה"ל החוזה זל"ל מלובלין שא' כי כל התלמידי
הרה"ל הרבי ר' בער זי"ע ממעזריטש היו דנין בזה"ה וכן היה מו"ל בעיר הנ"ל פ"א
בהשכמת הבוקר לזה והזהיר הרר"ב זל"ל לתלמידיו שאם יבוא מי לפניכם בזה"ה שאלה לא
ישיבו מאומה רק ישלחו להרב המו"ל דמחא. וביני ביני בא לפניכם שאלה על עוף.
והגם שראו שטריפה גמורה הוא שלחו את השואל אל המו"ל. ובקשו ממני שישיב להם דבר
ההוראה שיפסוק המו"ל. ובא השואל וא' להם כי המו"ל הכשיר העוף. ונכנסו לקודש
פנימה אל רבם הרר"ב והליעו מתיבתם על הפס"ד שילא מלפני המו"ל והשיב להם הרר"ב
זל"ל אל בני אל תרגזו בדבר הלכה זו. כי כאשר ראיתי מעשה הבע"ד בנשמה מגולגלת בעוף
הזה ע"כ פקדתי עלי' שלא תפסקו בהלכה ביום הזה וידעתי גם ידעתי כי המו"ל יסמוך על דעת
כו' שהובא בש"ך [מוחני הג' אמר לי גוף השאלה שהי' שם והדעה על מה סמך א"ע המו"ל הנ"ל.
כפי סיפר הה"ק הרבי מלובלין זי"ע. אך לא ניתן לגלות ברבים כי איניו צדיקו.
ואנן בדין אין ראוי לסמוך ע"ז להלכה ולמעשה. לכן כבוד ה' הסתר דבר ויכשיר :
אגב אכתוב עוד איזה ענינים מהגה"ק הרר"ש מנ"ש זל"ל. כ' החו"ב זיה רעק מ'
שמואל שמעלקא נ"י בלומענפער (נכד הק' הרר"ש זל"ל מעיר סאליק : נודע מה שאומרים
העולם כי זקני הקדוש הרר"ש זי"ע נתן במתנה מידת אהבת ישראל. לתלמידו הה"ק ר' משה
ליב מסאסיב זל"ל. ושמעתי מאיש נאמן ששמע מהרב הלידיק מטשארטקוב זל"ל שסיפר אשר פה"ל
ר' משה ליב מסאסיב הי' יאק מים ולמד שבעה שנים אצל זקניו הק' מיקלשבורג. ואחר כלום ז'
שנים אמר לו זקניו הק' שיוכל עתה לנסוע לביטו. ונתן לו גדה לדרך מטבע א' ארוס זכב.
וכבר לחם : ובגד לבן הנקרא חאלאט. וכשנסע בדרכו. עבר דרך כפר א' ושם
מרחוק קול מר נחיה. והלך שמה. והגיע למרתק אשכ שם הי' יושב יהודי אשיר
בזיקים ולועק ובוכה. שאל אותו הררמ"ל מפני מה הוא מושלך הבורה. וספד

שא"י ליטע אליו. על כן לא יוכל לעשות
 לו טובה. ונפטר הק' מקאסוב. ונמלאו
 אחריו המלקטים שהעתיקו דברי אלה הוא
 שקד גמור. דידוע שהקדוש מקאסוב נפטר
 שנת הקפ"ו י"ז מרחשון. י"א שנים אחר
 פטירת הרבי מלובלין ז"ל שנפטר הקט"ה.
 ומידוע על רמ"כ שלא הרגיש שטעה בשמעתו
 בזה. אם לא שנדחוק שהכוונה שם להיפך
 שכל

לו מחמת שלא הי' לו ליתן סך ג' מאות ר"כ להאדון בעד הרהטע יוהשענק.
 ותו"מ זרק הרמ"ל את הלחם להמרתף כדי להחיות נכשו מרעבונן ותיכף
 דן אל האדון ודיבר עמו מחנונים עבור היהודי. ורלה ליתן לו את האדום זהב
 אשר זקני נתן לו. אבל מה נחשב היא לעומת החוב של ג' מאות ר"כ.
 שהי' חובע האדון מהארענדא שלו ולא חפץ ליקח מינו. והלך מהאדון בפתי נכס אבל
 חיכך דן פעם שנית אל האדון בבקשה כי לא הי' יכול לההאפק מלערו של הידי
 האסיר שם והלע עוד הפעם לפניו שיקח ממנו את ההדום זהב. וצימים מיקדם הי'
 האדון בכפר שלו כחו מלך ומובל ויקנף האדון מאוד על הרמ"ל. ודן הוהו בחמתו
 למיתה. וליוה להסגרות ולעסה בו את הכלבים הרעים שלו. וליוה למשרתיו שיכלכו את
 הרמ"ל לחדר מיוחד סגור. ולעס רובילו את הכלבים הרעים. שיכלכו שם את בשרו.
 אבל על הק' רמ"ל הכלבים לא חרלו לשונם. ולא נגעו בו לרעה. וכשראה האדון הלורר
 שהכלבים לא עשו לו מאומה. אז נתן לו למשרתיו להובילו להיער ורגן שלו ושר שם
 הי' מקלט לחיות רעות שלו. כנהוג אלל השרים הגדולים שיש להם מקלט מחיות רעות.
 וכאשר ראה הה"ק רמ"ל חשר החיות הולכים ונאספים יחד. אז נטל במהרה את הבגד
 הלבן אשר באמתחתו. אשר נתן לו רבו זקני הרר"ש ז"ל. ולבש ותו"מ ברתו החיות
 ממנו. וכשראה האדון את זאת נתצהל מאוד וביקש סליחה ומחילה מאת הרמ"ל.
 וגם הלך תיכף בעלמו ופתח את דלת המרתף והוליא את היהודי לחירות עולם. וסיים
 הה"ק יטשארטקוב ז"ל בזה"ל „וויא נעמט מען היינט אזוי איין תלחט" עכ"ל

יב' הרב הגאון מ' דובעריל שניע"א קימעלל ראבד"ק האסוב כ'. כאשר הפריד הה"ק
 רמ"ל מאת רבו הה"ק הרר"ש מנ"ש ז"ל. שאל אותו. מה פעלתי אלל מרן.
 ונתן לו התלחט שלו ושעי"כ יכנסו כלבו אהבם ישראל. והה"ק רמ"ל היה גדול בקומה
 והלבים את המחלט תחת הבגד העליון שלו. וכשהלך מהעיר ראה על הדרך שהובילו
 רינדאר וב"ב. שלא שילם את הראשע. ליתנם בבית הכלל. והפליז מאוד להניחם ולא
 רלו. ונכמרו רחמיו עליהם והלך איזה פרסחוט אל האדון שישב בהכפר ודיבר עמו
 בלשון פוליש והתחנן לפניו עבור היהודי יב"ב. ולוה האדון לדחוטו החולה וביום ב'
 בא פעם שנית. וג"כ דחו אותו. ולוה האדון שביום ג' לא יתנו שום מאכל להקד כלבין
 דחלופין שלו. ובטע יבוא היהודי הארור שמה. ולא ישאירו ממנו עמם שלם. וביום ג'
 שוב בא הה"ק ועמד אלל הדלת והכלבים כשראו אותו סבבו אותו והתחילו לחפש מתחת
 הבגד העליון שלו. ולא עשו לו שום רעה ח"ו. ואח"כ לוה האדון לראות מה נעשה עם
 היהודי העובר אורח. ומלאוהו עומד אחורי הדלת. והגידו להאדון. והי' לפלא מאוד
 וקרא את הה"ק ואמר לו שחומ"י יפתח בית הכלא להוליאם ממסגד נכשם עכ"ל

יג' הה"ג חו"צ איש אשכולות מ' אברהם סג"ל אטינגא שי' מדוקלא נודע כי צימי הה"ק
 ר"ר שמעלקא מלך אז במדינת עסטרייך הקיסר יאזעף הראשון והנה הרר"ש באשר
 התנהג בדרכי החסידות. היו לו מתנגדים הרבה אשר הלירו לו מאוד ואכלו קורלא ב'
 מל"א

שעל ידי שאינו מחזיקו לאהבנו על כן לא יוכל הקדוש מקאסוב לעשות טובה להקדוש מלובלין. והוא ז"ל נסתלק בשנה ההוא ע"ש. כי אין הענין סובל כוונה זו כלל.

מגדולי

מלכא. ובא אליו משפט כתוב מאת הקיסר אשר בוא יבוא אליו ביום המועד אשר הנביל לו ויום המוגבל הי' בסוף ימי החורף. וכאשר הגיע מועד המוגבל שם הרה"ק הג"ל פעמיו עירה ווייטן ולקח עמו את תלמידו הרה"ק ר' משה ליב מאהסיב ואת קרובו הרב הנגיד ר' מרדכי שטערין מיושב סילישט במדינת אונגריין (זקינו של הג"מ מנחם מענדל אבד"ק סיג'ט בע"ס דרך אמונה) שהי' אז בבחרותו ונמגדל בבית קרובו הרה"ק הג"ל וכבואם סמוך לעיר ווייטן הולכרו לעבור נהר הדאָנוי הגדול. והי' אז זמן הפשרת שלגים. ושם ספינה לא יכלה לעבור על פני הנהר. ונכנס הרה"ק הר"ש עממס לספינה קטנה. והוא ותלמידו אמרו שירת הים שצ"י בשלח והר"ר מרדכי הג"ל הי' מוליך הספינה. ואז היו עומדים הרבה אנשים מעיר ווייטן אלל שפת הנהר לראות תגבורת המים. ופתאום ראו לגדול השתוממות ספינה קטנה א' שטה על פני המים ובחוכם יושבים שלשה אנשים והספינה באה בשלום אל שפת הנהר. ותהום כל העיר מן הנס ופלא ההוא עד שהגיע הדבר לאזני המלך. ואח"כ באו לפני הקיסר הרה"ק הג"ל עם הרה"ק רמ"ל והר"ר מרדכי הג"ל והגיע הקיסר לפני הרב ר"ר שמעלקא כל המסירות שכלשינו עליו. והשיב לו על כל דבר ודבר תירוך מספיק ואח"כ א' לו הקיסר שגם זאת הלשינו עליו כי אינו יודע כתב ולשון הידינה. והשיב לו כי שקר הדבר. שהוא יודע היטב כתב ולשון המדינה וליוה הקיסר לביא דיו וגיייר ואמר לו לכתוב איזה ענין וכתב בכתב ולשון יפה להלל עד מאוד להשתוממות כל בית המלך. אמנם הקיסר בחכמתו הבין כי הוא אינו מלומד בכתב ולשון. ורק הכתב מכבד איש חלקים הוא. ואינו בטבע. לכן ליה הקיסר לקבוע הכתב היקר הזה בחורף רעם להיות למשתתף לדורות עולם. בגנוי המלך [ועיין בזה בס' שמן הטוב ח"ב אות ט'] .

הרה"ק ר"ר שמעלקא בהיותו נוסע פ"א על הדרך. עבר דרך כפר א' סמוך לראווי ויסר אל הקרעטשמי ללון שם. וירא שם את בן הרענדאר ילד קטן בן ששה שנים. ויאמר לו בזה"ל יונגעל אָב דיא וועסט קענין דאס חומש פאן דער וואך וועל איך דין נעהמען פאר אַ חתן. ולקח את החומש בירו והראה להילד. וילד אמר לפניו את כל הסדרה באר היטב. וייטב מאד בעיני הרה"ק. בצוקר נסע הר"ר שמעלקא לדרכו. ובאם הדרך מזכר הר"ר ששם הילד שאל יגיד היטב את החומש יקח אותו לחתן. והוא אמר ולא יעשה? וגסע תיכף בחזרה להכפר הג"ל ועשה ת"כ עם חבי הילד ולקח את הילד עמו. וכשהגיע לפרק הנושא נתן לו את בתי לאשה והילד הזה הוא הרב הגאון מו"ה יעקב הלוי אבד"ק קאטילבורג. ומ"כ בק"ק ראווה. חותן של הגה"ק מו"ה זאב וואלקא פרענקל אבד"ק פשעווארסק ומ"כ ברישא בע"ס שו"ת משיב כהלכה עכ"ל:

ב' הרה"ג חו"ב איש אשכולות מ' יקותיאל יודא גרינוואלד ש' מק' סיג'ט הגה"ק ר' מרדכי בנעט כאשר דברו לו נכבדות שיקבל עליו משרת הרבנות בניקלשבורג והמדינה

וכבר רדבר אומר בספר קרצן שבת לבעל
עמודים ששעה בפשוט. ולהכי בכה על שיוחן
כ"ג טרח פ' שנה ויותר והפסיד הכל וזה זכה
בחלקו וכו' ע"ש כרשום בזכרוננו וע"ע
בח"א מהרש"א שם [ח"ה יידי הגאון
מפלונסק ש"י העיר מש"ס כתובות דע"ז
ע"ב פנו מקום לבר לואי שהק' הגה"ק ר'
אבשל זל"ל מפדמיין בס' ברכת אברהם
מועד קטן דף כ"ה למה לריבין להכריז
פנו מקום הא' כל אדם יש לו מקום בג"ע
ובגיהנם כדא' חגיגה דף ט"ו ע"ש ד"ל
ע"ד החוה"ל דהמדבר לה"ר לוקח עומת
חבירו וניהן לו זכותיו. וזה פנו מקום.
לפנות הזכות שיש להמדבר לה"ר בג"ע
שלו בשביל חבירו הלדיק שזכה דנוטל חלקו
וחלק חבירו ואכת"ל]

(שמב) **סיפר** תלמידו הגה"ק מ' נפתלי
זל"ל מראפשיץ. מעיד אני
על רבי ר' אליקל מלובלין ז"ע. כאשר
בא אליו אדם מחרש מיד נטל את נפשו
וגשמו וביבסה וניקה אותה וכל טומאה
וחללה והחזירה לו כאשר ניתנה לו. בשעת
הולדו כן שמע ממנו תלמדו הרב דביר
המולגע כמ"כ בספרו פ' קרח:
(שמד) **בס'** זכרון אליהו פ' תזוה זל"ל.
שמעתי מאחמ"ר הה"ק
מהרי"א

(שמב) **מגדולי** תלמידיו הוא הגה"ק
ר' לבי הירש זל"ל
מזידיטשוב ואזכיר מה שראיתי בספר לק"ח
והס"ס ספר דברים בהקדמה מזכיר שאומר
הק' מהר"ל לפני רבו מלובלין שראה בספר
טעם שחיה משרע"ה ק"כ שנה כנגד היוצלות
שים בשיתא אלפי שנין וכו' ושאל אותו
באיזה ספר ראה זה והשיב אפשר בספר
שלי וקלס' ולפלא שלא ראו שזהו הקדמה
ישינה. ראה בספר עמודים שבעה סי' כ"א
ובספר שערי שמים שער ג' דף כ"ג. והוצאה
גם בס' לקט יוסף ע"ה:

(שמב) **עוד** הוצא שם מה שא' הרבי
מלובלין זללה"ה שבהיותו
אלל המגיד הק' ממעזריטש פירוש המגיד
ז"ל הגמ' (ע"ז י"ג) בכה רבי יאמר יש
קונה עולמו בשעה אחת שהבכ"י היתה כי
מה נחשב עוה"ב כזה שקונים אותו בשעה
אחת בלתי הסגלת תורה וזע"ט. והוסיף
שם הרב בעל הקדמה זל"ע פ"ד ס' שפה
אמת דמי שחיו מסגל בעליו מע"ט ויורש
של אחרים אינו לגלח כי בסוף תחזור נחלה
לבעליו ע"כ בכה רבי מאמר שזה ירש חלקו
של יוחנן כ"ג כמ"ס בלקוטי מרדכי תהלים
ל"ב. ולבסוף יחזיר לבעליו וכו' ע"כ.

והמדינה אולם אח"כ כאשר הי' שם כמה רבנים בחור נבחרים (קאנדידאטען) אחרו
לו אנשיו שלא יבחר שם. כי כנראה יש לו מעט דיעות מחשובי העיר הנוהגים אחריו.
אזי נענה. מרן יוא'. אפשר לכם עובדא א' כאשר למדתי אלל מורי הגה"ק ר"ר שמעלקא.
והי' לי יסורים גדולים על אם הדרך בהולכי לישיבתו. כי הייתי נע ונד בכל מדינת
מערבין וכאשר באתי בשלוש לק"ק כ"ש. שוב הי' לי לער גדול כי יהודים אנשי דלא
מעלי עשו ממני לחוק. וכאשר באתי לבית רבינו. וראה כי עיף אנכי. והבין כל הענין
ברוח קדשו. וא' לי בזה"ל מרדכי בני. אני מרגיש עד כמה נלעצת בדרך נסיעתך
לכאן. ובפרט בעיר הזאת. ובערך חלי שעה שתק הרר"ש ולא דיבר מאומה. ואזי א'
ל"י. מ"ן קינד. איך האב מיד אין זי"א נוקם גיוועזין דיא וועסט בי"א זי"א רב זיין
כה סיפר הגה"ק הנ"ל. וסיים. יודע אנכי בטח אשר עלי יפול הגורל ואני אהי' רב
ב"ש. וכן היה כי נבחר שם לרב ברוב מנין ורוב בגין עכ"ל ועיין בס' אהל אברהם
מדף כ"ה והלאה כמה ענינים יקרים מהגה"ק הרר"ש מנ"ש ז"ע:

התפלה. ע"כ מריח הכסא פגיו עזירס ע"כ. ואחרי קורא יקר ראה בהקדמת הזוהר דף י"א ע"א ח"ל הכי אוקמיהו לא ליבעי ליה לב"נ לאולליא לבי כנישתא חלא אי אמליך בקדמיתא באברהם ילחק ויעקב. בגין דאיתון חקינו לל' ס' לקמי קב"ה הס"ד ואני ברוב חסדך אבא בימך. דא אברהם, אשתמוס אל היכל קדשך דא ילחק ביראתך. דא יעקב, ובעי לאכללא לן ברישא ובתר כן יעיל לבי כנישתא ויללי גלותיה עכלה"ק. הרי לך מקור ענין הזה שזכה לו הרבי מלובלין זי"ע עכ"ל יד"ג הגאון מפעטריווא סי' ועיין לקמן אות שג"ט.

(שמו) ב' בס' נבא רב דף ח' בפתחת זעירא כ' הג' מסעראלך. סיפר לי ר' ישראל משה מפולטיסק ששמע מהר"ר אפרים מלובלין כי אביו הק' ר' ליבוס ר' טעבלים מפיעטקוב סיפר לו. כי פ"א בהיותו לפני הה"ק הרבי מלובלין ז"ל. אמר לו שמך ליבוס. אחר זקניך הר"ר ליבוס אבד"ק אמשטרדם. ואנכי ראיתיו בעת שהלכתי להרבי ר' שמע' קא מניקלשבורג. בין היערים. ראיתי איש קומה ובתי יד (ארביל) ארוכות ורחבות. ומלגפת ספאדיק גדול. ומאויים הלך לגדי. ושאל אותי היכן אתה הולך. והשבתיו ללמוד תורה אלל הרב ר' שמעלקא ח' לי ודאי ראוי אותו לדיק. אבל אלמדך שתלמוד רק ש"ס ותרגיל עמך לחדש חידושים. מכל דבר שיועל לסיוס. ושאלתיו מי הוא. וא' לי כי הוא הרב באמשטרדם חתן החכם לבי. והי' לו שומא על לוארו. וכפי שזייר אותו ראה שהכירו כאלו הי' בחיים עכ"ל. ועיין לעיל דף ג' ע"ב.

(שמו) ב' בס' עמרת לבי בקונט' תפארת לבי דף ה'. שסופר הרה"ג ר' אפרים ברלינר מלובלין. כי אביו 'הגה"ל ר' ליבוס ר' טעבלים מפיעטקוב [הובא לעיל אות קע"א סיפר לו. כי פ"א בהיותו אלל הה"ק הרבי מלובלין. והי' לו איזה נער. וליוס עליו הרבי מלובלין שילך על קבר

מהרי"א שפ"א צט"ק פ' תלוס לא אמר פרה"ק מלובלין ח"ת בליל שבת אך אמר צה"ל. יש לי לומר איזה דבר אבלי אין מניחים לי. וכן בצעודת שחרית אמר ג"כ בלשון זה. ואח"כ בצעודה שלישית אמר עמה יש לי רשות לומר מה שהיה במחשבותי. הפירוש ופשיט משבנות זהב. ירלה אשר כל אחד מישראל יהיה לו משבנות. פירוש מיבות מלאות זהב ע"כ ושם פ' כוונת דב"ק בזה עיין לעיל אות שג"ג.

(שמה) ויהנה ראיתי בס' נפלאות היהודי בראשו נדפס בשם ידידי הגאון הישיש אבד"ק סעראלך סי' בענין הקדמת הרבי מלובלין ז"ל על תלמידו הגה"ק היהודי מפרשיסחא ז"ל. וקשה לי להאמין דברים ככתבן על אדמו"ר מלובלין זי"ע לגודל ענותנותו אין לשער ולהעריך כידוע. ובפרט הרי אמרו בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו (סנהדרין ק"ה ט"ב) וברור שיש שם תוספות הרבה. גם אין הדברים מכוונים. ראה שם כ' בד"ה בעיוה"כ הדליק נרות על היהודי הק' ואוהביו והתחיל לכבותם ולא נכבו. רק של הה"ק ר' דוד מלעליב. ונפטר הק' ר' דוד וכו'. והוא ללא רמח כי הה"ק מפרשיסחא היהודי ז"ל נפטר י"ט תשרי תקע"ד. והה"ק ר"ד מלעליב נפטר אח"כ ז' שבט ג"כ תקע"ד. כ"כ בס' תפארת חיים. הרי דהיהודי נפטר קודם למותו הק' מלעליב. וכן מש"כ אח"ז ד"ה הה"ל ר' ליבלי וכו' ג"כ אינו מכוון כי המעשה מהנפילה של הרבי ז"ל היה בשמחת תורה תקע"ה (שנת האחרון לחייו) והיהודי הק' כבר נפטר בסוכות תקע"ד וד"ל.

(שמו) הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב ז"ל הי' דרכו לשבת צט"ק קודם התפלה על מטתו ולא על כסאו. ואמר שכן היה מנהגו של רבינו הקדוש מלובלין ז"ל. והיה טעמו שאבותיו הקדושים אברהם ילחק. ויעקב. באים אליו קודם

עליו להביא את בנו מ' שלום שכנא ללובלין.
 וזה עליו שלא יזכר שם אביו. ויגד
 להשיבה. ואחר חיזה ימים בהיותו בביהמ"ד
 נתכרסם בין כל הלומדים לעילוי נפלא.
 ושמו הלך לפניו. עד שבא להר"ר יעקב
 פולק עם מבוקשו ללמוד עמי. ושאל על
 מקום מולדתו ולא רנה להגיד לו. השיבו
 אללי לומדים גדולים ואתה קטן. השיבו.
 אני יכול יותר ללמוד מכל התלמידים
 הגדולים שלכם. אמר לו שב פה. ואתרי
 שראה כי כן הדבר. אי' לו אתה הוא בן
 הר' יוסף מכפר שה' עמי ומחמת גודל
 העז והבכיות שלא היה יכול להיות ע"כ.
 נתנו לו בן משיבש נשמתו. כן סיפר הה"ק
 הרבי מלובלין ז"ע:

(שמע) ב' הרב הגאון מ' מנחם מענדל
 שליט"א מרגליות אבדק אטיניא.
 הה"ק איש מופת פלאי מו"ה בעריש ז"ל
 אבדק אלעסק [בן הרה"ג מור"ש לינקר
 מ"מ דסקאהל בעמח"ס דברת שלמה.
 מאמן ביתו של רבינו הגדול המ"מ ממעורטש
 זי"ע] בא פ"א לרבינו ללובלין ושבת שם.
 ורבינו הוסיבו אללי כמוך ממש ובהסבת
 הסעודה השימו מלין ללד עילאה ודרכו
 של הרב דאלעסק להיות משתעי בלישא
 דחוכמתא ואמר רבי מלד הדין הייחם
 לריכים לבוא אלי והמתנתי הרבה ע"ז
 וכאשר לא באתם הוכרחתי לנסוע אלליכם.
 החסידים השומעים חרה אפם מאוד לשמע
 איוון דיבורים כאלו לרבינו. אך לא ראו לבלבל
 שלחן הסעוד אשר לפני ה'. ואח"כ השיב
 הרב דאלעסק אינכם מבינים חסידים מה
 שאמרתי הלא דבריי מפורשים בזה"ק פ'
 תרומה קב"ח ע"כ. אף הכי הלא זכאה
 בעי למדק בשר חייבה ולמקצי לי' וכו'
 ע"ש הי"ב. ובדק קכ"ט ע"א. רבינו
 בשומעו מילי דבריחי הללו יולאים מפיק
 נהגה מאוד על חכמת אי' אשר בקרבנו ויש
 החסידים נשקטו

קבר הגה"ק ר"ר שכנא. [וכן נזה על
 כאו"א. וא' כי כל גדולי הדור ששוכבים
 שם הם בזה"ק. והרר"ש לבדו נשאר שם
 להגין על העיר. וכן קבלה בלובלין שזה
 הרבי ר' שכנא שלא יאמרו לו אחר פטירתו
 שאינו עוד רב בלובלין וכן ברכם שלא
 יהי' שריפה וכשים שם שריפה הולכים על
 קברו] וא' שיש לו קבלה מאבותיו משכחת
 הורוויץ. כי הגאון רשכבה"ג ר' יעקב
 פולק בתחלה היה רב בפראג. ומשם
 הלך לקראקא והי' לו מחלוקת עם הה"ק
 ר' אשר ז"ל הרב מקראקא. וברח לכפר
 טארניגראד והיה למלמד אלל יהודי אי'
 שהי' רונדאר ומחזיק הרחיים והי' שם
 מניין אי' ושם הי' איש מוכלג בתורה ושמו
 הר' יוסף [בהרב מ' ילחק נכד הגאון מ'
 שלום אבדק ווין רבו של התרומה
 הדשן ז"ל] והיה להם תמיד מחלוקת
 בענין לימוד. ולא היו יכולים
 להשתוות עד אשר הליק לו מאוד לרביש
 ריחו בעיני הבעה"ב שהי' שם והוכרח
 לברוח בחי' הזמן. ומשם נתקבל לאב"ד
 בעיר וואייסלאוויץ בגליל לובלין ואחר
 שצרכו משם נתחרט הרב ר' יוסף. כי עד
 כה היה לו עכ"פ עם מי לדבר. ואם שלא
 הי' יכול לסבול המחלוקים בחריפות. אבל
 עכ"ז ראה לבו כלב הארי גאון עולם.
 כללו ש"ד כי חרה לו על עלמו עד מות.
 והלך בעיזב רוח והתמרמר מאוד וככלות
 שנה ילדה לו אשתו את הר"ר שלום שכנא.
 במעלליו יתנבר נער בקדושה ובטהרה.
 וכאשר התחיל לדבר למד עמו אביו הרב
 ר' יוסף. ובפ"א השיג. וכשהי' בן ג' הי'
 לו ידיעה בלימוד גמרא. עד שבהיותו בן
 ז' הי' בקי בכל התורה. ובתוך כך נעשה ר'
 יעקב פולק ראש ישיבה בק' לובלין ושמו
 הלך למרחוק. והשתוקק אביו להכניסו
 לישיבתו. אבל כאב לבו עליו איך ירחב
 בנפשו זא' אחרי אשר עש' לו רעו כ"כ בהיותו
 עמו בגער. והיה בזכר תמיד. וימלק לבו

ובקומו במאכלו ומשתהו רק במתק זמרו.
וזה במש"ה. היינו גדול הדור בגלות
התורה והמלוה במחשבה דיבור ומעשה.
אעפ"י שאינו עבדי צדיקות כ"כ בכל רגע
ורגע. בעצד"י. היינו מחפש בגנון מלכא
אעפ"י שאינו משה בגדולת החורה כ"כ
ומשרהם לר' לירא ולפחדו וא"כ הרב
שלכם שהוא שר התורה וגדול הדור מדוע לא
ירחם מפניו. ומעשה תזהרו בכבודו והיו
זהירין במחלתן וכו' :

(שנא) פ"א בקין שנה תקע' ד' כ' מכתב
לה"ק. פאר הדור רמ"מ

ז"ל מקהסוב בעל אהבת שלום שיבוא אליו
על ר"ה הצעל"ט ועי"ז ימח טובה לישראל
ואליו פפרט החסידים והמקורבים בקאסוב
כאשר ראו האגרת הטמינוהו פן יעלה על
דע"ק ליסע וזהו הורדת כבוד הללם שיסע
רצם לובלינה ובפרט על ר"ה שזכו עיקר
הנסיעה שם בקאסיב ריש שחא לריש דרא
בכסא ליום חגנו ואח"כ בא אגרת שוב
שנית. ואז נסעו החסידים להרה"ק השרף
הנורא מסטרעל סק שהי' נשוי אחותו של
הררמ"מ מקאסוב ושאלוהו ע"ז. והסכים
ג"כ שלא לנסע ואמר אולי אחס נרעשים
ונפחדים שיש איזהו קטרוג הדין על גיסי
הקדוש ועי"ז נלך לנסיעה אל תפחדו מזה
כלל כי גם אני הייתי רואה. ואדרב' אין
עליו ח"ו שום קטרוג וביני לביני נחגלה
הדבר להררמ"מ ור"ה לנסע באמרו כי
מה שהחסידים יודעים שלא נאה לנסע על
ר"ה גם הרבי מלובלין יודע. ומסתמא אם
כוחב שהי' ההיחדו עמו טובה לישראל בכלל
כה יקום. אעפ"י החסידים הפלירו מאוד
שלא לנסע וכי כן הסכים גיסו מסטרעליסק
בשב ואל חסע עדיף ועי' הפלרחס הסכים
עמם ואעפ"י שלח את בנו בחירו הרה"ק
בעל חורח חיים עה"מ (שמילא מקומו אחריו)
וכשזא לובלינה ער"ה בצרכת שלום אמר לו
רבינו ברוך הבא פרי לדיק עץ חיי"ם
קודש היוללים. אמת חשוב אללי ביאתכם

(שנ) זקני האר"י המי גאון עולם
מאוה"ג בעל קלות החושן
ז"ל ידוע שהי' מגדולי מחנדי החסידים
מדרכ הצע"ט ותלמידיו זי"ע. ובעיר
סמריא משכן כבודו היו שם גה מחסידיו
לובלין והם מפירוד הלצבות. לא חששו
כ"כ לכבודו. ואף שהי' מרא דאתרא. ולאשר
עשו איזהו דברים בהתנגדותם הנראה
מזור גדר חוקי השו"ע. והוא מיחה בהם.
והם לא שמעו לקולו ופגעו בכבודו. ותיקף
ידיה אותם בשמחא דרבנן כמבואר בטוש"ע
יו"ד סי' של"ד. בסתם שמחא למ"ד יוס.
והזמן עם וכל הצעה"ב נזהרו בזה. אשר
ע"כ לא הי' להם ברירה. והשיחו עלות
בנפשו כל הסייעה יחד אשר במשך זמן
הזה יסעו לובלינה ויעברו הימים יגוזו וגם
יתלפו. וכה נסו ובלובלין הי' המנהג
שהי' המשמש בקודש מציא כחוב עלי גליון
שמות אנשים שבוו מחדש לקבל שלום. וזו אמר
רבינו את מי לקרוא פנימה. וכאשר באו
לובלינה אנשי סמריא הנ"ל השיב רבינו
ע"י משמשו כי ימתינו לקבלת השלום שבועות
שמים וי"זהו ימים אחדים. מכון ממש
מיס ליום יכלו הימי שמחא. ובכלות
הזמן באו לפני רבינו ואמר להם. כחיב
בהוה"ק פ' בהעלוהך שאמר הקב"ה ומדוע
לא ירחם לדבר בעבדי במשה וכירש"י
שם אינו אומר בעבדי משה אלא בעבדי
במשה בעבדי אעפ"י שאינו משה במשה
אעפ"י שאינו עבדי כדאי הייחס לירא מכניו
וכו'. ומקשים העולם בשמחא עבדי אעפ"י
שאינו משה הוא נכון לירא מפניו אבל
משה אעפ"י שאינו עבדי מה יחוסו וגדלו
לירא מפניו. אולם י"ל דבישראל עם סגולה
ממלאים בין היראים שני כחות כח א'
שעוסקים בגלות החורה וזה הרים בכל קון
מדיני החורה כפי הש"ע. בפשטות. ויש
עוד כח אחת שעוסקים בעבודת ה' חבוקים
ודבוקים בו כעבד נאמן שמאריך בחו"ה
איך הוא דבוק ברבו בהליכו וישאצחו בשכבו

דמו. ואז יתן לו חזרה ביתו כמקדש. ועושר גדול. עד שלבסוף שלא היה לו שום עושה לפרגסתו אפי' ללחם לר'. והכומר דיבר אליו יום יום. ואשמו הליקתו לאמור למה לא תעשה כדבר הכומר. ולמה נגוע ברעב אנחנו וטפינו עשה כרצונו. ובלב נאמין כאמונתינו הקדימה לבורא כל העולמים. והאים המנוסים והפשוט הזה לא יכול לסבול עוד הדחקות. והלך לביהכ"ם מקודם ליקח ברכת הפידה (געועגענין) כי לא ישוב שמה עוד. ופתח את הארון הקודש ואמר רבש"ע אתה יודע כי הנני מוכרח לזה ולו היה לי אפי' פרנסה בדוחק לא הייתי עושה כזאת לפרוד מדת ישראל. אבל כעת שהנני בדחקות גדול הנני מוכרח לשמוע עמך ורצון הכומר. לכן אל תרגז עלי. ואלא מביהכ"ם. אבל נתיישב בדעתו. אחת כי כבר הייתי בביהכ"ם ופיססתי את הקב"ה שלא יהי' בכעס עלי ועל מעשי אולם נכון הדבר שאקח ברכת הפידה גם מהרבי כי בודאי כשהיה עכו"ם אף שהיה עשיר לא חסע עוד אליו ואני הולאתי תמיד על נסיעותי ללובלין כ"כ הרבה מעות. ואז הרגשתי טעם טוב בללו ובלל החסידים בכל עת שהייתי שמה. ובא לביתו וסיפר לאשמו שכן יעשה. ואף שאשמו לא הניחה אותו ליסע. וגם הכומר אף עליו למה תאחר הללחתך אעפ"כ בכל רגע ורגע גדלו געועניו ליסע ללובלין. ולא שמע לקולם והלך רגלי שמה. ובקושי בא לפני הרבי וסיפר לפניו איך כי לא בא כעת בחזרת חסידות רק לקבל ברכת הפידה וכו' כנ"ל השיב לו הרבי. מה חסר לך שתאחר יהודי כמקדש ואי' כי לא יוכל עוד לסבול הלחץ והדחק שסובל זה כמה שנים. מיד השיבו ברה"ק. דרך העולם כשיש לא' טענה ותביעה נגד חבירו מזמניו לר"ת. ואם המובע יולא זכאי אז משלם לו הנחבע כפי טענותיו. וכן אחס יס לך טענה נגד ה' עליון לעמוד לר"ת ויתר מרעהו לדיק שישלם לך מה שיהי' עפ"י

אך לא זאת הייתה כונתי ומה אומר שלא נעשה. ונלמער מאוד על הדבר. ומה שאמר אליו ביום גדלי' לא ניתן לכתוב כאן [מעשה זו נדפסה אך בטעות גדול שא' רבינו שראה שאינו אוהב וכו' ונפטר בשנה זו. הכל שקר כי אדרבה רבינו נפטר אח"כ ת"ב רעש"ה. והרה"ק מקאסוב נפטר ט"ז חשוון תקפ"ו. רק שרבינו התאמץ אז שיהי' שנת גאולה הי' נחון לו להיות יחד ביחד עם מיוחד בין לדיקי הדור. ומן השמים נחתה עד יעזור הי' צ"א] עכ"ל. ועיין לעיל א"ת שם"א:

(שגב) ב' האברך החריק וצקי היחסן וכו' מו"ם מנחם מענדל כהנא מדראגמרעשט מחוז מאראמאראש באונגרין. שמעתי מדודי הרב הגדול המקובל החסיד מ' מאיר כהנא כ"י מפה ששמע מרבו הגה"ק ר"מ מסאפינקא ז"ל ששמע מרבו הק' ר"א מזידיטשוב שא' בשם רבו הק' רל"ה ז"ל מזידיטשוב בזה"ל חאטש אזא רבי ויהי דער רבי ר' מילך איז נישט גיווען מימות הנביאים. ואמוראים פין דעסט וועגן אויגעו האט דער רבי מלובלין גיהאט בעסערערע.

(שגב) שבעתי מגיסי מזרי הגאון החריק סוע"ה מוהר"ם מרגליות כ"י אבר"ק אטיניא כי איש א' מאנ"ש רבינו הק' מלובלין שהי' אדם פשוט עשיר ונדיב. והוליא כמה מעות להחזקה הרבי מלובלין והחסידים והי' דר בעיר גדולה אשר מעט ישראלים דרו שם והאים הזה מטה ידו וכמה שנים לא נסע ללובלין מחמת דוחקו. שלא היה יכול להתנהג כינהגו בפזרנות. ומפני הנושה לא הי' בלובלין ולא סיפר כלל ממעמדו. עד שירד עשר מעלות אמורניות והוכרח לחזור ביתו. וגם המעות האחרון ספו תמו. ולבסוף נעשה טרעגיר ומשרת נבזה לכל המחדמן. ובמשך זמן ירידתו שלח אליו הכומר כמ"פ שיבוא אליו. וגיבר על לבו ויעלו שימיר

לידו ולקחת שכר טרחתו. חולם השר לא בא. וכה המתין עד בוש כל היום. וכולם שחקו ממנו כי לא נראה שום שר. ולעשותי ערב אז' לו בעל האכסניא לך מעלי עם התיבה. ולמה זאת לחזק. והוא לא חבל כל היום ולא הרויח אף פ"א. מה הי' יכול לעשות. לקח התיבה הכבדה על כתפו והובילה לביתו. כי אולי יבוא השר וילעך להחזיר לו ולקבל שכרו. ונתייגע מאוד בכל הדרך כי היה דר ברחוב התחתון במקום שדרים העניים. בחדר צוול. עד שחמת עייפותו וחולשותו על אפו ועל חמתו השליך התיבה מכתפו ארצה. וגפהחה וראה שהיא מלאה מטבעות כסף ומנו אותם והי' מכון ממש בסכום שהי' עולה רכושו כשהי' במעלה העליונה. ולא בא שום שר ולא תבעו שום אדם ולא ראו עין בעין כי הקב"ה שילם לו כפי הפס"ד בשלימות ומאז נעשה יר"א וחסיד הוא ובניו אחריו :

(שנד) **שמעתי** מרעי היקר (ה"ה אחי גיסי הנ"ל) האברך

החור"ב הגיד מ' צנימן אליעזר מרגליות נ"י מקהלין כי הרה"ק מ' אלכסנדר אבד"ק קא ורגא ז"ל כשרגל לעשות שידוך לבנו יחידו העלם העילוי הוא הגה"ק ר' אייזקל מקאמרנא. והגיעו לפניו שידוכים רבים. ובירר שנים מהם. היינו עם הה"ק רמ"מ מקאסיב. ועוד עם איזה לדיק א' והגיעו לפני הרבי הק' מלובלין. וא' לו. כי עם הרבי מקאסיב הוא שידוך נאה מאוד אבל אינה בת בנים (וכן היה שנשאת להה"ק מ' גרשון אשכנזי אבד"ק הורדענקי. ולא הי' לה ולד) והשנית היא בת בנים רק שאינה יפ"ת כלל. (ועיין ש"ס שבת דכ"ה ע"ב. ובאה"ח פ' וילא). והיה שם רב א' בלואו מעמד ועמד כמתמי'. וא"ל רבינו. אונת כי אסור להסתכל בפני אשה אפי' פניה (ועיין בחובות דנ"ט) אבל מרחוק איזהו מאות פרסאות אין איסור. ועפ"י דגמ

עפ"י דין. וא' האיש מעולם שמעתי לקול רבינו. וגם עתה ככה אעשה. חיקף ליוה רבינו לקרות ב"ד של שלשה מו"למידיו המיוחדים גדולים ולדיקים ומקקין לתובע מחלה. ורבינו השיבו כפי שראה בפניו. עשית חטא פלוני במקום פלוני ז"כ אבדת הונך. והאיש השיב הלא פושע פלוני מתמיד בעבירה זאת ואעפ"כ הוא עולה יום יום בעשירות. וכה חשב לו רבינו כל חטאיו ופשעיו מיום עמדו על דעתו. והאיש המגושם הביא דוגמאות מרשעים שאעפ"כ המה עשירים. ואני סובל לחץ ועניות שמעביר אותי על דעת קוני. ולמה נאבד ממני הוני ורכושי. ואני עשיתי נדקה וגמ"ח הרבה. ויאל הפסק. בהסכמה רבינו. אשר אם כי עפ"י הדין אין החיוב להחזיר הונו ורכושו כי הוא חוטא. אעפ"כ משום ועשית הישר והטוב שהקב"ה הוא מתנהג בחסידות ע"כ ילילו הקב"ה מיד עישקו הסטרא דמסאבא ויכנס עמו לפניו משה"ד ויחזיר לו כל הונו ורכושו עד פ"א. ובתנאי אשר אחיכ ייטיב ה' ש את מעשיו ולא ישיב לכסלה וישמע לקול הסורה והמלוא. ונתנו ע"ז זמן ב"ד למ"ד יום. והאיש קיבל בידו פסק דין כתב וחתום והלך לביתו. וכאשר בא סיפר לאשתו כל אשר נאחדש אצלו אלל רבינו. והראה לה הפס"ד והמה המתינו יום יום. אך לא ידעו אופן איך יהי' כדבר הזה שיבוא לו הללחתו. והנה באלו הימים כאשר הי' מסבב אלל א' מצתי האכסניות הגדולות שבעיר כשבא איזהו שר ונכבד נטל הוא החפלים מהעגלה ונשא אותם לאכסניא ועבור זאת לקח איזה פרוטות ולפעמים הוביל שקי קמח ממקום למקום על כתפו בציון גדול במקום שהי' עשיר. וביום האחרון מזמן ב"ד. פתאום באה עגלה רחומה עם שר גדול. והוא נטל את הדלוסקמא והחפלים והיו כבדים מאוד. והוא הממין בנים שיבוא השר כדי למסור

מ' ששי אות סי'. ובאלול תל"ב הי' אהמו"ר צדיקשז. ואז הראה לו רבינו הק' חיצה ימירה כ"ב עד שגם בש"ק קודם התפלה קרא לו ודיבר עמו. ודרכו של רבינו הי' לישב בש"ק קודם התפלה על מטהו ולא על כסאו וכשבא אהמו"ר לחדרו סיפר לו שגם רבינו הקדוש מלובלין. וגם רה"ק העט"ז זי"ע לא ישבו בש"ק קודם התפלה על כסאם. באמנם שאבותינו הק' אי"י באים אליהם ע"כ מניחין הכסא עזורים. ועיין לעיל אות שמ"ז.

(שנב) ב' בס' ישמח משה פ' וירא ויקח חמלה וחלב וכן הבקר וגו' שאלני מורי הלדק' וק' מהרי" מלובלין זלה"ה מ"ט לא נז' בחוה"ק בסעודת המלאכים דגים. וכן ויזבח יעקב בהר. ובדברי חז"ל נזכר בשר ודגים והשצתי לפי שעיקר הסעודה להעלות ניזונות ולחקן הגלגול' והנה אחת בכחצי האר"י דרוז לדיקים מגולגלים בדגים והיינו ודאי לדיקים קטנים. אבל הלדיקים הגדולים אין לריכין לשום תיקון. ואז צימי אברהם לא הי' רק הלדיקים הגדולים הנזכרים בחזרה וקנסי' מאוד ואמר שמשום זה לא נזכר ג"כ בסעודת שלמה דגים לפי שאז הי' סיהרא במילואה ואיש חסד גפנו היינו שהי' הכל נשמות חדשות והבן זה ודפה"ח

(שם) שבעתי מאבא מארי הרב הנגיד גדוג בתוי"ש חו"פ מ' שמואל גחיל כהנא נ"י מדראגמרעט. כי שמע מאדמו"ר הה"ק מהרי"מ ז"ל מוסאפינקא בע"ס אחרי יוסף כאשר באו אהמו"ר נ"י הוא ואחיו הרה"ח מ' מאיר לשבות בל"ק ע"י סיבה שנבעו לטעטש בשמעט כי ישבה שמה הרה"ק מ' דובצריש מרחליגא ז"ל ורלו להכירו ולא בא. והוכרחו לשבות בסאפינקא. ובעת קבלת שלום כבדם בכסאות לישיבה וסיכר להם מעין המאורע כי בעיר א' במדינת פולין הי' דר רב א' מרא דאפרא אשר נפשו חשקה מאוד לנבוב לבל

דעת רבינו הק' מלובלין נחקר בשידוך פס הה"ק ר' אברהם מרדכי מפינסק. וע' בס' זכרון דברים שגם נעתקו התנאים שגכ בו שמה. והע"ק והעדים היו מגדולי הלדיקים כמו הה"ק ר"מ מקרעמניטץ. והמאור ושמש. והאור לשמים. ועוד ע"ש: **(שנה) שבעתי** מזקן א' כי רבינו הק' מלובלין כשאמר פ"א הפרכות לא אמר ברכת שלא עשני גוי. וכל התלמידים תממו ע"ז ולא הרהיבו בנפשם לשאול ע"ז. ולאחר התפלה א' להם הרבי זי"ע. כי בקומו היום צבוקר יעשה חשבון הנפש. ולא ראה בעלמו שום זכות ודבר טוב. ומלא א"ע גרוע מכל הזריות שבעולם ונתיישב בדעתו עכ"פ זה ג"כ טוב שאינו גוי. ונחלה לבבו ודרך ברכת שלא עשני גוי עוד קודם אור היום. ומזכר כעת שלא להכשל בצרכה לבטלה. ע"כ לא אמרה:

(שנו) אשתקד עבר עלינו ח"ח א' מפולין. וסיפר כי רבו הה"ק ר' ליבלי חגיר ז"ל מלובלין כשהי' מיסב בראש השלחן אשר לפני ה'. ובין המסובין הי' ג"כ זקן א' ישיש מנכדי הרבי מלובלין וכידודו הרה"ק ר"ל בכוס יין ושאלו אם הכיר את זקינו הרבי. וא' הן. ושאלו אם נתן איזה פעם ידו ליד הרבי בחמרא ומי לפוס רבנן. וא' שהי' ילד קמן והביאוהו אל השלחן ונתן היד לחיים ושמה הרר"ל מאו'. וא' מה טו' ואשרי שמחזי' בידו יד שנגע' בידי הק' של הרבי מלובלין: ועיין שהובא באתר בהק' לס' תורת אמת עה"ת מהרר"ל זוקל"ה הנ"ל:

(שנו) שבעתי מגדול א' שא' אשר מי שמדין בחד"ך המחלוקת של שאל המע"ה עם דהע"ה הוא יבין עומק ענין המחלוקת שהי' בסוף בין רבינו מלובלין עם תלמידו יהודי הק'. והנסתרות לה"א: **(שנה) ב'** בהק' לס' אחרי יוסף עה"ת. מהה"ק רי"א שליט"א מק' סאפינקא

ובעת קבלת שלום מלא את רבינו לומר מקרא (בשמואל א' ק' ט') ויאמר לו הנס נא איש חלקים בעיר הזאת והאיש נכבד כל אשר ידבר בוא יבוא עתה בלכה עם אולי יגיד לנו את דרכנו אשר הלכנו בה. והקשה רבינו דהול"ל הדרך אשר נלך. והיינו לבקש את האמונות שנאבדו מהם. אולם הענין הוא שראו איבוד האמונות סיבה חדשה שלא נעשה אללם מעולם. ולכאור' זה ה' סיבה שילכו אל הנביא. ולכן עמדו להסתפק אולי אלל הנביא יודע להם אשר יאיר עיני שכלם כי העשרות בואם אל הנביא גרמה אבידת האמונות. נמלא שהוא יגיד להם הענין לשעבר מה זה ועל מה זה נהי' הדבר הזה כן הדיק לריך להיות גוזר חיד יסתבב שיבוא לפניו איש המלךרך או המשתוקק לבוא אליו. ולעשות נייחא לנפש המשתוקקת כנר לפני אבוקה. הרב בשמעו נתפעל מאד כי ראה אשר רבינו ברוח קדשו וכת תפלתו וקדושתו עזרו מתחלה ועד סוף שיבוא לכאן עכ"ל: ועיין לעיל אות קע"ג:

(שם) **וב'** הה"ג חו"ב וכו' מ' אלסיר' נ"י צירצרייער מק' אטייאל.

המו"ל ס' אסיפת חכמים. דרך רבינו הק' מלובלין ז"ל היה להיות יושב אהלים ולמעט בנשיאות. אולם פ"א לרגל איזה הכרת נסע במדינת גאליצא. ולאשר כי הדבר הזה יקר במלאות ה'. כמובן כי בכל מקום אשר דבר המלך ונשיעו הגיע ילא לקראתו רבב ופרשים מרענים, ותלמידיהן ומרבית חסידים למאות ולאלפים. לקבל פני רבם רב רבן קודש הקדשים. ולעת הזאת היה רב בעיר שניאוי הגה"ק מוהר"ם פ"ב בעל ישמח משה ז"ל. שהי' אי' מחלמידי רב"ק היותר גדולים. וגם הוא ילא לקבל פני רבו. ביחד עם סיפה מרחמובי בני קהלתו. איזה פרסאות. ובבא משה לקראת רבינו אמת ושלום נשגש באהבה וחביבה יתירה. הושיבו רב"ק אלל

חיים

לקבל פני רבינו הק' מלובלין. אך לא הי' יכול לעשות הדבר מפאת כי כל בני עירו היו מן המתנגדים. ובאם יודע הדבר שנסע לובלינה יסלקו חוחו מרענות. אך הבא לטהר וכו'. נכנס אליו א' מהבעה"ב והגיע לפניו היות שהגיעו שידוך עבור בכו עם בחור מופלג מלובלין לכן הוא מצקשו כי יסע עמו ללובלין לבחון את הבחור. וישלם לו שכר טרחתו. אין לשער גדול השמחה של הרב. אולם מה הי' חפץ לסבב שישיבתו בלובלין ש"ק. ודחה את הבעה"ב כי היום יש לו איזה תשובה להשיב למחרתו בא הבעה"ב שנית. וא' הרב כי היום יום ב' ואין מחלילין ועוד יש לנו פנאי למחר. ביום ג' בא ושוב השמיט הרב כי אינו בשלימות הבריאות לנשיעה דבה הלזו. אז א' הבעה"ב עכ"פ למחר ניסע בטה למען יהי זמן לשוב לביתנו על ש"ק ובאם תהי' הנשיעה ביום ה' או חלילה יטערו להתעכב שבת בלובלין. ואולי אבי החתן המדובר מן החסידים ולכבודו יטערו לילך אל וכו'. היינו להרבי. פ"ב אין עלה רק לנסוע עכ"פ למחר. או לדחות לשבוע הבא. הרב ראה כי אין עוד עלה. וביום ד' צבוקר נסעו לדרנס. אולם הקב"ה המסבב הסיבות. בא להם סיבות שונות בדרך שהסוסים נתייגעו ואופן העגלה נשבר וכדומה עד שהגיעו לובלינה ביום ועש"ק קודם אור היום. הבעה"ב הלך לישן וקרא גם הרב שינוח לישן. אמנם הרב בגודל משוקתו בהתלהבות לקבל פני הרבי. השמיט א"ע וא' כי ירא כעת לילך לישן כי ח' יאחר זמן חפלה שהיבור מחפללין רק ילך לאיזה ביהמ"ד וילמוד עד זמן התפלה ואח"כ יתפלל טרם שכבו לישן קלה. והלך הרב באישון לילה עד שמלא את שאהבה נפשו בית הרבי הק'. ונכנס לקודש פנימה. והנה דרך רבינו הי' ללמוד שיעוריו קודם התפלה בתיקון חלות. ולימוד סתרי תורה. ולימוד מקרא משנה גמרא והלכה ואגדה

אשר יבחרו המה משיטות ומסוגיות הש"ס. את כל קושיותיהם יתרץ הוא. וידרוש בסוגיא הזאת ויתרלו גם המה לדבר הזה ויכבדוהו דברשא במה' קנין שהיו עוסקים אז בזהות המס'. אז עלה האר"י בצמחה והקפידו בקושיות חמורות. והוא הוסיף עוד מדילי' ודרש בעמקות גדול ותיקן כל הקושיות מפרק הרים ומשבר סלעים. עד שלא יכלו לעמוד על דעתו הגדולה. אז נוכחו לדעת כי טעו בדמיונם. ואח"כ דרש להם מוסר חכמה בלהבות אש על חטא זילותא דתלמידי חכמים ופתח פיו במשל למיד' דומה כאשר המליאו חכמים את המורה שעות (הנקרא זיגור) ובאשר כי נפלא הי' הדבר דמיונו ע"כ כל איש חכם לב וכבון דבר נהן לבו לחקור בדבר הזה לדעת על צורי' איך נעשה החפץ היקר הזה ולעמוד על מוכנו ומהותו. וכאשר נוכחו לדעת כי חכמה נפלאה הוא כל א' כפי התבוננות רגשי נפשו אז ידעו להוקיר את המפעל הכי כבד הזה וכי לא למגנא הוא כל מכוונתיו וכל הבא בתוכו נחוץ הוא. אולם כאשר הגיע החפץ הלזה ליד איש כפרי ריק מחכמה ודעת. במולאו כלי מורה שעות זהבוי ולא ידע מה הוא. ועל מה אדרינו הוטענו אז נחצהל וגשתומם למראה המוזר הלזה אשר איפיו בלכתם ילכו ויהנענעו ורוח חיונו צו. ולרגלי פחדו השליכו ארנה למרמס רגליו וישומו לעפר. ואחם מחברון דעתכם לא חזינו פריצות נעימות מתיקות יבדות ד' הבער כאש בלב הלדיקים המה בזהינו הק' מתלמידי הצעש"ט זי"ע. עוד הדברו סרה לשום תהלה במלאכי ד' שובו שובו מדרכיכם. והזהרו בנחלתם גחלי אש. ודבריו הק' עשו רועם בלב השכרדים. ועוד האריך בדברי אגדה ומוסר עד להפליא. וכאשר הגיעו הדברים לאזני דבה"ק קרא את התלמידו הק' הגל' וא' לו. במה שדרשת לפניהם בחריכות ופולפל והראית להם לדעת כי החסידים גם היה לומדים

ממש. ויהי בנסוע המחנה חלקי' הזאת ברוב עם הדרה מלך. עלה על מחשבת הגה"ק בעל ישמח משה [באשר נודע ומפורסם נפלאות גדולת דרכו בקודש ללפות לקראת בוא משיח לדקנו בב"א ממש בכל יום ובכל עת ובכל שעה ורגע כ"כ הי' קשור במחשבתו עד כי לעת השינה הכין סמוך למטתו כל בגדי שבת שלו ומטה משה והעמיד שומרים כי אם אך ישמע איזה רעש בעיר יקלבו חילק' כי בלתי ספק הופיע ישועות ד' כהרף עין ישועה כללית פי' אריכות הדברים צמ' תהלה למשה הק' יש"מ על כ"כ] אם ללדיק' דבורנו נעשה כל הכבוד הזה וכל ישראל יולאים לקראתו. כש"כ כשיבא משיח לדקנו מלכנו בראשנו חיות ותקוה נפש כל בית ישראל. פאכרי' איך יהי' הכבוד והשמחה לאין קץ וגבול. ורבינו הק' ברות קדשו בהביטו אל פני משה אמר לו תיכף. מה בדעתכם הרב משיחאוי? מר שיהי' אז. הלא מקרא מלא הוא ישמחו השמים ותגל הארץ. ד"ז שמעתי מהגאבדפ"ק מהר"ם מרגליות שליט"א ששמעו מהרה"ג הל' אבד"ק מ' לאפאש מו"ה משה דוד ט"ב שליט"א. נכד הישמח משה זי"ע:

(שם) בין גדולי התלמידים של דבה"ק מלובלין הי' גם הגה"ק מ' ארי' ליביש אבד"ק ווישניאל. גדולתו בתורה נודע בכל קלוי תבל. שהי' עוקר הרי הרים וטוחנן זו בזו בסברה. וזאת נודע כי בעיר לובלין שמה היו מתנגדים גדולים לומדים יוכלגים ובראשם הגאון האב"ד ראש הברזל ר' עזריאל הלוי הורוויץ. ומענה צפיהם כי החסידים אין להם יד בגפ"ת והלכה. אז האר"י החי הגל' בקנאו קנאת ד' וכבוד רבו נדבו לבו אותו לילך אל המתנגדים ולהראות כי לא כלעקתם כן הוא. וכי להאששים המסתופפים בלל דבה"ק ידם רב להם גם בנלות המורה. ויחמר אליהם בזהות נבטן כי בכל מקום

(שם) ב' כס' ויקהל שלמה אות ב' הרבי
מלובלין ז"ל בכל יום קודם
הלימוד הי' אומר רבש"ע מה דהוה הוה.
ומהיום אני מקבל עלי שאהי טוב. הנס
שאתמול ג"כ אמרתי כן ולא הי' כמו שאמרתי.
אבל היום יהי' אמת כן איך וועל שוין גוט
זיין: ושם אות ג' כ"ק אדמו"ר ז"ל
מפאריסווי הי' מספר מעשה מהה"ק ר'
משה ז"ל מסטעניץ והי' מחסידים החשובים
הלל הרבי ז"ל בלובלין והרבי כתב עליו
באיוזה מכתב הלשון איש כערכו ובעת שהי'
בלובלין בבית המדרש של הרבי זל"ה
ופתאום קודם אור הזוקר בא הרבי מעוטף
בטלית והפילין לביהמ"ד והה"ק הנ"ל
כשראה זאת נרתע מאוד אמר לו הרבי
זל"ה ר' משה מה לך נרתע שזה איזה זמן
שאנכי יושב ומלפני לקיים מצות עקיפת עו"ם
ואין ביכלתי לעכב א"ע עוד:

(שם) ב' יד"ג החר"ף ובקי עדיו לגדול
מ' שלמה נ"י ענגילמאן מק"
קלאדאווע. *) שמעתי מהרב משמאלעוויזנא
נ"י כי הה"ק ר' משה טייטלבוים ז"ל
הי'

מזהקים יפה עשית ואפריון נמטי לך כי עי"ז
רבים מהם המבקשי אמת הללחת מעון
חמור לה"ר על הנדיקים ועל החסידים
אשר עברו ולא נזהרו עד כה. אולם צמה
שהוכחת על פניהם מה שמדברים על שפל
כמוני ומהבילים עבודתי כי צמה נחשב
הוא. ונשאת עליהם חרפה וצו לא לזקת
בדברך כי מי ומה אני בשגם האנשים
האלה שלמים הם. ואולי כוננת לשמים.
ע"כ דברי פי קודש הקדשים ז"ל. עכ"ל:
(שם) ונחשבו תלמידיו הגה"ק זי"ע
בשם הגדולים החדש.

ובסדר הדורות חדש. ובס' עשר אורות
דף נ"ו ועיין עוד בגפלאות הרבי
ז"ל בס' שם משמעון פ' מסעי. ובס'
אהל אלימלך אות קמ"ה. ובס' עשר עטרות
דף י"ב: ודל"ז. ובס' רשפי אש השלם
בשכחי מהר"ם דף ד'. ובס' עשר קדושות
דף ט'. ד"י. דמ"ד. דכ"ז ע"ב. ולזה בס'
דברים ערבים דקל"ח ודף מ"ה ע"א בעשר
קדושות. ובס' עשר אורות דל"ט ודף
מ' ע"ב מס' בארות המים. ודמ"א:

(*) אמר המאסף מ"מ הנני להביא בדרך אגב עוד כמה עניינים יקרים שכ' הרר"ש
נ"י מקלאדאווי הנ"ל: פ"א סיפר אדמו"ר הגה"ק מהר"א ז"ל מסוכטשוב המעשה
שהי' עם אס רש"י ז"ל בהיותה מעוברת עמו והלכה ברחוב לר' דחוק. וגסע שם
עגלה ולא הי' לה מקום לנוס ונדחקה אל הכותל ונעשה לה גס שנדחק הכותל כגדול
בטנה. עוד סיפר איך שזכה אביו של רש"י לבן מאורן של ישראל כזה. מפני כי נסע
פ"א בספינה. והי' לו עמו אבן טוב יקר. ורצו העכו"ם. שנסעו ג"כ שמה לקנותו
על תכשיט עבור הע"ז שלהם. ולא רצה למכור אף בדמים יקרים. ולא היה לו עלה
להשתמט א"ע מרגנס ע"כ עשה וביצב א"ע אנה ואנה עד שנפל האבן טוב לים
ואף שעשה זאת בכוונה. אבל הם לא ידעו את הערמה שלו. ועי"ז זכה לבן כזה:
גם סיפר. שאביו של הגה"ק בעל באר מים חיים נסע מרחק רב ליוחן חליצה לחליצתו.
ורצו לשלם לו עבור זה. והוא לא רצה ליקח. ע"כ זכה לבן כזה

עוד סיפר. כי אביו של רבינו הב"י ז"ל. חלומות הדריכוהו מנוחה. ותמיד הי'
מתענה ת"ח. פ"א הי' הב"י עושה צ"מ ולקח אביו ע"ע שלח לישן כל הלילה
כדי שלא יהי' לו חלום רע. אבל פתאום גברה עליו השינה וראה ח"ס רע. והי'
מתענה ולא אכל על הצ"מ. ושאל אותו בנו הב"י ז"ל מה סיבת תעניתו. וסיפר לו מענין
החלומות. אז השביע הב"י את שר החלום שלא יבוא עוד אל אביו ומני אז הי' לו זיכר

הנה מקידם מתנגד. ובזואו פ"א להה"ק הרבי מלובלין. א' לו הרבי. וישב יחזק בגרר הלכה כר' שמעון בגרירה. וה' זר בעיניו הפ' למחר בש"ק בא לו הרהור

בחפלה כי לא סגר באכסניא את הסיצם מחשבו. וה' גבוך וה' לו כלכל מחשבות בחפלתו אח"כ הרגיש כי המפתח מונח בגלתהו ידע, כי סגר הסיצם. אך שוב הי'

שמעתי שסיפר הרב ר' שמואל שליט"א כי פ"א ראו המגיסטורין בוויטן לגזור גזירה על ישראל בעניני דתוה"ק. ובאו לפני הקיסר שיחרו ע"ז. א' הקיסר. אני לריך מקידם לשאל את פי בנעטיל שלי (כוונתו הי' על הגה"ק ר' מרדכי בנעט ז"ל שהי' גדול ומשוכ מחור בעיניו). ושלח אחריו הקיסר. ועמד לפניו. וסיפר לו (לון שריו והשיב לו הגאון אז"ל מפני מה ניתנה חורה לישראל מפני שהם עזין. והמורה מהשת כח שלהם. ואם תקח מהם המורה יהיו עזין. ויוכלו עוד לנאחך. והסביר לו זאת בשכל הישר. ונתקבל דבריו. וזוה נלח אותם הקיסר. והגזירה לא ילאה נאחך אל הפועל :

שבעתי מהרב דפה. שסיפר אדמו"ר הגה"ק זל"ל הנ"ל כי הי' מנהג בעיר בראד בר"ה. אשר אנשי העיר הלכו לקבל בני הגאון הק' ר' אפרים זלמן מרגליות ז"ל בליל א'. ולקבל ממנו ברכת כות"ם פ"א שהה עם הבאים לביטו שלא כהרגלו עד שהרבנית באה כ"פ ועוררו שיפשה קידוש. אבל הוא הקדוש השתחט א"ע עד זמן מחיור מאוד בלילה ולא עשה קידוש כמנהגו וזמנו. ובין כך נתוודע שאלה על הדוכס. והיה טריפה: **אא"ז** הגאון המקובל ר' יוסף חיים קרא זל"ל שהי' אבד"ק קאליש. ועי' מסירה מקלצ אחד. כאשר נודע לו מזה. תיכף אמר לאשתו הרבנית שמוכרחים לעקור תכאן. והלכו אחורי העיר. ובאו על ר"ה לעיר פוזנא. ועל יוהכ"פ לעיר ברלין. ואח"ז היה גדול בקימה משכמו ולמעלה. ויפ"ת והדרת פנים. והתפלל בביהכ"ס שמה. ובמנהג שבאים מאו"ה בליל יוה"כ לביהכ"ס לשמוע התפללות ונגיני ישראל בימים גוראים וקדושים. כן באו אז בברלין לבית הכנסת כמה שרים ועממם גם היורש עלר (קריון פריקן). ובאשר ראה היורש עלר את אא"ז. שאל עליו מי הוא ואמרו לו שהוא רב בקאליש. ואמר בזה"ל איך מעכט מיר ווינטשין שיהי' האיש הזה רב בברלין. כי אז לא היה רב בעיר ברלין. והבטיחו לו עי' ראשי העדה. אשר הי' שוחח עממם. ובמולאי יוהכ"פ באו פרנסי וראשי העיר לכבוד זקיני הגאון וסיפרו לו כל המעשה שהי'. ודרישת היורש עלר. ע"כ המה מליעים לפניו שיקבל ע"ע משרת הרבנות בעירם. ועמד אא"ז מכסאו ואמר בכעס ובזעקה גדולה בזה"ל. ה"מנה ע"י עכו"ם? היתכן כזאת וכה חזר ושנה כמה פעמים. ולא חפץ לקבל את הרבנות. ובבוקר עמד בהבזא ובסתר וברח משם ונדר הלל. ונתמנה אח"כ לרב בעיר קרעמזיר במדינת הנובר. ויש לי חיבור כת"י ממנו בשם כל הכתוב לחיים. (מכאן מוסר גדול לזמנינו בעוה"ר. ועיין בלואות הגה"ק הח"ס זל"ש' לבניו האהובים. אשר בודאי חפץ בטובתם וז"ל מתורת הי' לא תעשו עטרה ולא קדרוס ח"ו. מכ"ש וכו'. או לומר קבלוני כי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך ומשלך יתנו לך. ולא תאמרו נשתנו העתים. כי יש לנו אב זקן ית"ש לא נשתנה ולא ישתנה וכל רע לא תאונה וכו' ע"ש ואוי לאויה בזה וד"ל ועיין בס' שמן המוב דף)

בעיר פיזור היה רב גאון בשמו ר' נחמן המשתרדם זל"ל [אביו של הגאון מ' ז"י הי"ד]

כ"י עירבוב דעתו בתכלתו עוד יותר כי
 גתודע לו שה' נושא בש"ק את המפתח
 בללחמו ואח"כ בבואו לכני הרבי ז"ע.
 א' לו הרבי. למה היית מבולבול כ"כ
 בתפלתך. אם מפני החשש שהיית נושא
 המפתח הלא אמרתי לך אתמול כי הלכה
 כר"ש בגרידה. דדבר שאינו מתכון מותר.
 ובראותו הרה"ק וכי הרבי יודע מחשבתו.
 נתדבק אליו ונעשה תלמידו:
 (שם) **שמעתי** שסיפר הרה"צ מ'
 אברהם שליט"א
 אבד"ק פאריסאוו על פסוק הללו את ה' כל
 גוים

הירש אמשערדס אבד"ק קאנין זל"ל מוצא בשו"ת תפארת לבי. והיה הלמיד
 מובהק להגאון ר"ר יהונתן חייבשיץ זל"ל. והי' חריף ומפולפל גדול. ויסופר שהוא דחה
 הרבה פעמים את רבו בעת השיעור. ופ"א סידר לעלמו הרר"י לפני השיעור את הפלפול
 סיה"מ היום וגבז עלמו הרר"ג אחורי התנור וכיריים. ושמע את כל הפלפול שחדש
 רבו הרר"י וכאשר התחילו ללמוד השיעור. עמד הוא ודחה את הפלפול בחריפתו. ובא
 הרבי ר"י ז"ע לכלל כעס. וקלל אותו שלא ילך למעלה. כוונתו הי' בודאי בעיני
 הלימוד. הגאון ר' נחמן הג"ל הי' קפדן במחכמת. ובהיותו רב בפאזיר נתן לבעה"ב
 חשוב מכת למי והיו שם מחלוקות גדולות. ובאו ב"ד לישב בדינו עם בני קהלנו ה"ה
 הגאונים מליסא בעל חו"ד. ורע"א מפוזנא. ור' חיים אורבאך אבד"ק ליטשיץ זולקנה"ה.
 ור"ו שא"א שהי' שלום בעיר רק בלאת הרב משס. ופסקו שידחה מההנהגה. אולם יראו
 מלפניו לאמור הפס"ד וכ"א א' על חזירו שישמיע הפס"ד. ע"כ נפל הגורל על הנה"ק
 רע"א ז"ל. וכאשר שמע הג"ר נחמן את גזר דינו לקח מקלו ותמילו וכלך לדרו.
 ורלו אחרי הגאונים הג"ל ובקשו אותו מאוד והפלירו בו שידחה נכ ייתו מכאן אחר איזה
 שבועות. עד ששיג מקום רבנוה בעיר אחרת. והוא בלחה שמוכרת תיבך לקיים הפסק
 דין. וכאשר ילא מהעיר עוד לא הרחיק ללכת. הקפדהו ל"הב ילא. וכל העיר סימס
 למאכולת אש ל"ע כנודע בגלילותינו.

שמעתי כי פ"א לקחו פרידת שלום איזה אצרכים מעיר צרעזין מאת הנה"ק בעל
 חי' הרי"ס זל"ל. ואמר להם רבם שידרשו צעבורו את שלום הרב מעירם כי
 הוא אוהב אותו מאוד. ואז היה צרעזין בגאון צע"ס מנחת עני ז"ל. והיה להם חמי'
 גדולה מאין מכיר הרבי מגור את הרב מעירם ומאין הוא אוהבו מאוד וכשצאו לביתם
 עשו את שליחתם. והפלירו את הרב שישפר להם ענין ההכירות. וסיפר להם מעשה
 שהי' כי הוא היה מלמד בעיר ווארשא והוא ספרא רבא. בכתב גאה ומהודר. פ"א
 שכרו אותו הפרנסים מווארשא שיעתיק מחדש את הפנקס מחברא קדישא. ומלא שם הי'
 נכתו חטא על בעל חי' הרי"ס מאת גבאי החברה. ולא רצה להעתיק את זאת. אהמם
 אללו עליו להעתיק גם זאת. בלמדם שאין זאת עסק שלו. רק שיעשה מה שהמה מלווים
 אותו. וע"ז הוא בא בשכרו אטע"כ לא חפץ לעשות כזאת. והלך וסיפר להנה"ק בעל
 חי' הרי"ס. והלך אנה ואנה תפוש צרעיוניו בחדרו. ועיין במחשבתו להזכיר א"ע מה
 פשעו ומה חטאתי אבל לא ידע מאומה. ולא מלא בעלמו שום חטא נגדם ושלח אחרי
 ראשי העדה הדאזאריים וביקש אוהם לישוב. ושאל להם להודיעו העאו וסיפרו לו איך
 שנקמע כי הוציא לנו על הגאון מוויילנא זל"ל. ושאל אותם מי הוא המודיע? וענו לו.
 בחור א'. אז הזכיר א"ע כי בחור אחד שהיה לומד פסם אללו. ופעם אלל הרב הגאון
 מו"ה יעקב גיזנדהייס. ופ"א בלמלע השיעור ליוה החי' הרי"ס להביא לו היורה דעס
 לפיין

גוים וכו' כי גבר עלינו חסדו. דגודע קושי המפורשי. וע"ז סיפר הה"ק הרבי מלובלין מעשה משררה א' שהי' שונא ישראל גדול וביותר הי' שונא לחסיד א' גדול שבעירו אשר התנהג בחסידות והי' עוסק במורה ועבודה לילה כיום. והשכים קודם אור הבוקר בין בימות החורף בין בימות החמה. ומלוכש בטלית הלך כל יום קודם אור הבוקר לביהמ"ד ללמוד ע"כ חבל אשר מחבולות איד לאצדו מארץ חיים ולהרגו לעין כל לא הי' יכול מחדת המשפט ע"כ טעם עלה. ושלח פ"א את האכרים שלו לחפור צור עמוק על הדרך שעבר בו סחיד בכל יום תמיד לביהמ"ד. בחושבו

בטח כ החסיד יפול בו מבלי משים. ומה יצא הקב"ה הזמין לאותו חסיד באותה גילת נורא חסד וכלו בסעודה עם שיחה בד"ת עד שעה מאוחרת בלילה. וקם משינתו בהיות הבוקר. והלך לביהמ"ד לחור יומם וראה הצור העיוק. והלך מן הלד. השר בחושבו שצטח כבר נפל להצור ומה. והלך סמוך לצור בשמחה. אבל פגש את החסיד שהלך לביהמ"ד בשלום בלי פגע ושאל אותו במהסון למה איחר הפעם לבירת"ד. וסיפר לו סיבת העיכוב. אז סיבת השר את הצו"י איך שגורם סיבות לעמו ואל חסידיו וזה הפי' הללו את ה' כל גוים. ע"י כי גבר עלינו חסדו. כי

המה

לעיין באיזה מקום. והביא לו אותו הצמור היו"ד עם פ"י הגר"א מוויילנא לבד. וא' החי הרי"ס. למה לי הגאון ולא כיון באמת בזה מאומה ח"ו רק שהי' נלרך לו היו"ד פט שאר הפוסקים. ולא לפי זה מהגר"א אז. ומה ילא לז"ר אשר בשקר יסודה. כרוב הלה"ר בעה"ר. אשר עפ"י טעות מחזיה רואה או שומע הורגים נפשות. כי יש בזה איזה סתנגדות להגר"א ח"ו. הראשים קיבלו את הדין. ומחו הוא מחזיק לו טובה מהן מוסר להולכי רכיל בגחלי רתמים. ד' ירחם.

שמעתי כי פ"א בא הגה"ק ר' ליבש חריף אבד"ק פלאאק לק' טשעכינאווי. יבא לביהמ"ד בעת שהתפלל הגה"ק ר"א אבד"ק טשעכינאווי לפני העמוד. והיה נבז אלל הפתח כי לא רזה לבבל אותו בחפלתו. ושמע איך שהתפלל בקו"ר. ובהתלהבות נורא. וא' הגר"ל. כל העילוישקייט הניח בחפלתו : והגה"ק מסוכטטוב זי"ע סיפר שהחי' הרי"ס למד אלל הג' ר' ליבש חריף. פ"א למד אללו שיטת פרה וטלית. וא' ר"ל פלפול והעלה מחור פלפולו בדרך חידוד כי יהי' לפי"ז בטלית של מלוא. וא' חח"כ החי' הרי"ס בדרך הלכה כי א"כ יוכרח לפי"ז שהפרה הי' פרה אדומה. והגאון הג"ל מסוכטטוב הי' מגדל מאוד ששכחו של הגר"ל. וא' שהיה מקובל גדול כי הי' מעלעל במוחו בעת הנקיעות כל כחבי האר"י הק' ז"ל. ושמעתי מאחזו"ר הגאון מ' אפרים שליט"א אבד"ק קלאדאווי ששמע מרבו הג"ר שמחה אבד"ק גחמבין תלמיד מובהק של הגר"ל חריף. כי פ"א הרגיש הג"ר ליבש. בהיותו בבהכ"ס. כי ממששין בביטו בכתביו. ושלח לביטו לדרוש מה ממששין בכתביו :

שמעתי שהגה"ק הר"ר יוהנן שלח אל הגה"ק בעל פני יהושע איך יערב לבו לחלוק עליו. החס יס לו ידיעה במעשה בראשית ודור הפלגה. ומעשה מרכבה וכו'. והשיב הפ"י. יוכל להיות שאין לו ידיעה בזה. ולכנגדו יש ידיעה בכל. אפי"ה אי חיכא יראת ה' היא אונרו הרי טוב. ואס לאו אז כל זה אינו שום לו. וע"ז א' החי' הרי"ס כי גם להגאון פ"י הי' ידיעה בכל אלה. אך מעטותותו אמר שאין לו ידיעה :

מהם יודעים כמה רעות המה חושבים עלינו. והקצ"ה מיליו מידים. ואין בעל הנם מכיר בנישו והבן
(שמו) **שמעתי** מהחסיד מ' בוגם מסוכאטשוב. כי זקיניו של חתנו השו"צ. היה אדוק מאוד אלל הרבי מלובלין. פ"א כ' הרבי אל הרב מדאבזינסק כי שני שוחטים שיש לו. הא' הוא שוחט ואינו בודק. והשני בודק ואינו שוחט. ע"כ שולח הוא לו שו"צ טוב. הוא זקיניו של חתנו. יהרב ה' מחנגד גדול. ולא שם לב לדברים האלה וא' מה רולה יהודי זה ממני. בלילה בא אליו אביו בחלום וא' לו. שלא יהי' קל בעיניו דברי הרבי מלובלין. ולמחר חקר ודרש וגודע שכן הוא.

(ששח) **עוד** סיפר לי ממו' החסיד ר' שמעלקי. אביו של חתנו השו"צ. כי אביו הנ"ל היה מתחלה חזן ושוחט. ואח"כ ה' חזן לבד. ואם א' ה' צריך לישועה בא אללו. כי ה' מוחזק ללדיק ואיש חס. ובכל פעם שנסע ללובלין. נתנו בידו פתקאות להזכירם לפני הרבי. פ"א בעת שנתן הפתקאות לפני הרבי א' אליו הרבי. ואיש פלוני שלח פדיון והשיב לא. כי נסע לדרכו וא' לו הרבי שהוא יתן בעצורו פדיון. וא' שאין לו מאומה. והלוח לו הרבי שמונה עשר קאפ' שיתן בעצור איש עירו פדיון. אח"כ ה' אשת של האיש הזה מקשה לילד. ובאו אל החזן להחפלה עצורה. כמנהגם. והשיב להם החזן כי הרבי מלובלין כבר דאג עבורה וישועה ה' בא :

(ישחט) **אצל** החזן שו"צ הנ"ל היה יולא וכנס מלמד א' וה' מכונה בשם חסיד. אבל החזן ראה ממנו דבר מגונה. ולא גילה לפני שום איש פ"א בבואו ללובלין ולקח עמו את בנו שמעלקי. ושאל הרבי. אם יש בנמצא חסידים בדאבזינסק. והשיב לא. ושאל אותו ועם

(שע) **שמעתי** מר' בוגם ששמע מהג' ר' שמחה ז"ל אבד"ק גאמזין ששמע מפ"ק הה"ל ר' יוסל מנישקאד בנו של המאור ושמש ז"ל. אשר אביו המאו"ש נסע לליזענסק אל הר"ר אלימלך ז"ל ועבר דרך עיר לאנאט. במקום שגר שם אז הרבי מלובלין. וביקש אותו הרבי שישבת אללו. והשיב לו. כי אם ימלא משאלחו ישובת אללו. ודרש ממנו י"צ שאלות והביט בהשאלות והשיב לו. כי איזהו מהם יכול למלות. והשאר. כי אם ה' יכול לאכול כ"כ כהרבי ר' מילך היה יכול למלא משאלותיו. ונסע ממנו על ש"ק לליזענסק. וראה שהניחו לו לחם גדול מאוד וקערה גדולה עם אוכל לפני הר"ר א. ואמר הרבי להעולם בזה"ל סיבת הדבר שאוכל כעת זה מעט.

הוא על שה' מהענה בבחרותו :

(שעא) **פ"א** סיפרו לפני הרבי מלובלין זי"ע דבר תורה שא' הגאון הר"ר יונתן ז"ל צדיקים הכ' ראשים ביכורי אדמתך וכו' לא תבשל גדי בחלב אמו. כי הטבע היא באם מבשלין צ"ח ושופכין לשורשי הנטיעות ואיגרות. אז הפירות יגדלו יפה ובמהרה. ולכן א' תוה"ק דאף לקיים מלות ביכורים. זה אלי ואנוה. עכ"ז אסור לבשל צ"ח לזה. וא' הרבי מלובלין זי"ע החורה טובה. רק שמרגישין סרחון רבית הכסא. והענין היה דמנהגו של הר"ר יונתן ז"ל היה ליקח עמו מחברת בלשון העמוס לבית הכסא. בכדי שלא ירהר צד"ת. והמחברת היה מחכמת גידול

לחסיד ט"ו שנים כדי לקבל ממנו חס"ג
מלשינות פ"א :

(שענ) פ"א נסע הרב"ק ר' חניך העניך
מאלכסנדר ז"ל לקאנק או
עוד לטאמשוב. והיה אז קור וכפור גדול.
וסיפר לו הרבי מקאנק ז"ל שפ"א היה
בלובלין כפור גדול. וא' הרבי. לנה. עתה
לנה גדולה. הלא וגם סוחרה. הלא
האנשים לריכים לסחור. אמיתו. זה הי'
חדת יעקב אע"פ. וכשבר הכפור. וכאשר
א' הק' מקאנק אז הדברים האלה ג"כ
נשבר הכפור.

(שער) בבר' פיוס"כ היה הגה"ק ר'
אלעזר הכהן ז"ל אדמו"ר
סוכטשוב אכל ומרבה לשחוח. והי' לבוש
מלבושי כבוד כתואר פני מ"א. והיה בדוחה
דעתו. והי' נהג שפר מעשיות מהלדיקים
או לומר דבר כיצ ומידוש. פ"א א'.
שהרבי ר' אייזיקל מלובלין הקשה על מה
שאלו נהגים לדרך ומעביר אשמתיו בכל
שנה ושנה בשם ומלכות. ומנא ידעינן
שהקב"ה מעביר אשמתיו ולבדק ע"ז. דלמא
הוי ברכה לבטלה ח"ו. ומירך הוא ז"ל
במשל אם מביאים מאכל לחינוק להחזיר
ורולים החזירים ממנו חתיכה. והנער
אינו רוצה ליתן להם. ונער יזכים א' עושה
בערמה. ומבדק ברכה בקו"ר. הלא אז
מוכרח ליתן לו. והנערים חביריו מכריחים
אותו לזה ואומרים לו שימחר ליתן להנער
המבדק חתיכה כדי שלא יהי' ברכה לבטלה.
כן אנו מערימים ומבדקים ברכה זו ע"ז:
ומוכרח כביכול למחול עונותינו שלא יהי'
ברכה לבטלה. ויד"ג הגאון מפלונסק
שליט"א פ"י ער"ז ב'. למען שמך ה'
יסלחה לעונותינו כי רב הוא. היינו למען
שמך שלא יהי' ח"ו הזכרת ש"ס לבטלה
והבן יזהר"ק מרוזין ז"ל א'. אנו אומרים
כי אחת סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל
הכוונה כי הגמ' א' על הכ' כי תראה
חמור שונאך רובן תחת משאו. רובן ולא
רובן

גדול נטיבות ואילנות (באטאניקי). ומזה
ידע כלל הנ"ל בידועה טבע הגידולים.
זכ"ז בלומדי אח"כ נמחדש לו פ' זה:
(שענ) שבעתי כי בעת שהביאו מלשינות
על היהודי הק' לפני הרב"ק
מלובלין. ובכל פעם שהיהודי בא להרבי
ומירך א"ע לפניו נעשה שלום. וכשהלך
מלפניו שוב גברה המלשינות ולה"ר ונעשה
מחלוקת. פ"א נתן הרבי להיהודי כתונת
אחת והשונאים עשו מחבילה ושלחו אליו
פני שיכור א' שיחן לו כתונת. כי הולך
בלא כתונת. והיהודי הק' היה בעל דקס
גדול בידוע. ע"כ נתן להעני את הכתונת
הזו. והשיכור הניח הכתונת למשכן במרזח
על יי"ש. והלכו אל הרבי במלשינות. הלא
מלבושי הרבי לריכים גנוזה. וגם לבניו לא
הוצר להלביש ממלבושיו. ועתה כי נתן
הרבי כתונת להיהודי. והיא מונח במרזח.
ולא הרבי לקרוא את היהודי. וסיפר לי
המעשה גופא דעובדא היות כי בא אליו
עני. והרבי יודע כי בכל פת שבא אלי
עני פס מבוקשו אז גם אם הי' בידי בגדי
כהונה הייתי נותן לו. והשיב לו הרבי
הלא כל ימי דוד הע"ה שבעים שנה. והם
מדה"ר. ודוד א' ע"ז ואנכי חולעת ולא
איש. הלא אנכי הייתי ראוי להיות חולעת
בן יומי ולא איש. ע"כ הם הימים של
לו"ס. וא"כ חרפת אדם בזיתי. וחרפתי
ימים של אדם. אם הי' הימים ימי נא
הייתי מלער א"פ. אבל הימים ימים של
תגה"ר ואיך בזיתי אותם. וז"ש ואנכי
חולעת וכו' חרפת אדם וכו'. כן אם הי'
הכתונת של עלמו הי' יכול לעשות עמו
כשם צעניו. אבל כתונת שלי הוא. ואיך
עשה זו כשלו להביא לידי בזיון: וגודע
בי פ"א בא חסיד א' שהי' מוחזק בנאמנות
ומסירות. אל הרבי מלובלין במלשינות על
היהודי. ואח"כ בא היהודי והלדיק א"ע
וגודע כי הלה"ר בשקר יסודה וא' הרבי
מלובלין כי הלה"ר יוכל לעשות איש אחד

נ"ע זי"ע. וזאת על כ' לרעה כי כל הסיפורים שהנני כותב הנה סיפורי אמת בקבלה איש מפי איש. ושמעתי אותם מפי קודם אאמורר הה"ל ר' דוד זקללה"ם ממאקארוב זי"ע וכי"א :

(שעו) בעת כתיבת התנאים של זקני הה"ל ר' מנחם נחום זל"ל

ממאקארוב עם בתי של הה"ל ר' יוסף זללה"ם מטארטשין בנו של הרבי זצלה"ה מלובלין רז"ן של זקני הה"ל מטערנאביל הי' שיהי' התנאים על אם הדרך בעיר קאלק הסמיכה לעיר קאווי ורבי זצלה"ה מלובלין בא לקאלק טרם שבה מחמתו הוא זקני הה"ל מטערנאביל זל"ל ומכה עליהם הרבו כיום תמים ואמר שבעינו הקדושים לכה על הדרך מטערנאביל עד קאלק ולא דאח אותו ולכן ראה לנסוע חזרה כי ה' - חולי לא יבוא עוד לקאלק (כי בעתים האילו לא עבד עוד התלגריף יומם ולילה כבימינו אלה) והי' עברו שבות אחדות וזקני הה"ל בא קאלק ושאל אותו זקני הה"ל הרבי מרובלין זצלה"ה הנוא לפיתי על כל הדרך ולא ראיתי את כבוד מחותני וענה לו זקני הה"ל מטערנאביל אחס לפיתם ישר בדרך הנוף ואני נסעתי בדרך עקומה לחקן נשמות ובעבור זה אחרתי המועד וענה לו הרבי זל"ל אמנם כן הדבר איר האט רודאי נוסקן גשווען נשמות ועשו אה התנאים ברוב פאר והדר :

(שעו) גם כתב לי הרב הג"ל שליט"א וזל"ל בעת שחגגו את החתונה הקדושה של אי"ו הה"ל ר' נחום זל"ל ממאקארוב עם ב"ג הרבנות היא זקנתי מרת הינדא מאטיל נ"ע בת הה"ל ר' יוסף מטארטשין וגם אביו של הה"ל ר' יוסף הוא זקני הרבי מלובלין זללה"ם בא עמו על החתונה שהיתה בעיר ליבאוונע פלך וואלין ובעת נתינת מתנות ד"ג סמך זקני הרבי מלובלין את ראשו על שתי ידיו ונראה לכולם כשהוא מהמנמם והבדחן שקרא פסח ושמיס

רצון. דוקא שרובן ענה ולא שהיא רגיל לרצון המיד כן הכה הפי' סלחן ומחלן. שאתה רגיל לסלח וליתחול פכ"ל :

(שעה) עוד כ' החו"ב זי"ע רעקן וכו' מ' מנחם מעדיל כהנא שי'

מדראגמרעשט הנ"ל : שמעתי מדורי הנגיד ההריף החסיד מ' יעקב כהנא מכה"ק. ששמע מוזקנים כי אי' מאכ"ש וחסידי הה"ה רז"מ יקאבוב. שהי' נחשב בין חסידים הראשונים היה רגיל לנסוע לפרקים גם להרבי מלובלין. פ"א כשהי' שמה והיו החסידים שמחים בזימא דמיפגרי רבנן ומלכס בראשם רבינו זל"ל יושב על כסאו ותפוס ברכיווי הק' והחסיד הזה אשר בא לרגש הדביקות ונתלהב לבדי. קפץ על השלחן וא' רבותי אימא במדרש האבות הן הן המרכבה (כ"ה במדרש בר') והוצא ברמב"ן עה"ת) וטסה בדוריו אני אומר הנה ה' רוכב (היינו מרכבה שלו) על ע- ק"ל ר"ת קאסוב—ליבלין הם רבותי אנו השנים שהם לדיקי הדור. השומעים רבים מהם ראו לדוחפו מהשלחן אולם רבינו הרגיש ונענה בפ"ק הניחו לו לחסיד קאסובי הזה הוא יודע מה שאמר ומכלכל דבריו במשפט. עכ"ל

מה שכתב אלי ידי"ג הרב המה"ג פאר מקדושים שלשלת היוחסין כש"ת מו"ה יהודא ליב ישימ"א בשרה"ק והטהור כקש"ת הר' דוד זצלה"ה יידיבור ממאקארוב ונכד המגיד הקדוש. ור"ס ונכד מרן הקדוש זללה"ם הרבי מרובלין ב"ה יום ג' לסדר. ויכתב משה את מילאיהם" מארציה מעון קיץ סמוך לקעלן

כבוד ידידי החסיד הנכבד המופלג לנא מ"א ספרא איש משכיל ורב תבונה וכו' כש"ת מו"ה משה מנחם מענדלי כ"י וואלדען : את דקשתי הגני ממלא והנה אני שולח סיפורים מוקני הה"ל הרבי מרובלין

סיפר לי כ"ק אבי מורי ורבי זל"ל שפעם אחת בעש"ק והרבי זצ"ל מרוב"ץ כבר הוכן את עלמיו להדליק נרות של שבת בא אחד מחסידיו והביא עמו מלבוש יקר עבור הרבי זללה"ה ומסר להרבי את המלבוש והרבי זללה"ה לבש את המלבוש ואמר לו במה אברכך? אז חויף יעגער וועלדע זאהלסטו זינטן נעבען מיר. ושחק האיש ההוא המביא את המלבוש ותיכף שיאלו הדיבורים מפי הרבי זללה"ה החל הרבי לרוץ בחדרו אנה ואנה פעמים אחדות ועמד אלל האיש הנ"ל ואמר לו אך בתנאי שצכל שנה ושנה תסע אלי עד יום מותך ושחק האיש ואמר בטח אקיים את דברי כ"ק. אחרי עבור יום השבת קיבל האיש הנ"ל ברכת הפרידה מהרבי זללה"ה וגסע לביתו וכמובן שמר את דברי קודש הרבי זללה"ה וגסע מדי שנה בשנה לקבל את פני רבו הרבי זללה"ה. אך הגלגל החוזר בעולם פגע גם בו והתחיל לירד מטה מטה מנכסיו. ולא הי' לו על הולאת הנסיעה להרבי זללה"ה. וישא את רגלו וילך למקום משכן הרבי. כה עברו שנים אחדות עד שבשנה אחת נחלה במחלה אנושה ולא הי' ביכולתו לילך. אך בזכרו כי באס לא יקיים את התנאי יאבד את חיי העולם. אמר מוטב שתאבד חיי שעה ויקס מעל ערשו דוי לילך. ובאמצע הדרך אפסו אפסו כוחותיו ויפול באין אונס וירא כי מרחוק עברת עגלה רתומה בשלשה סוסים ולעק בקול גדול עד שרחם עליו העגלון ויקח אותו להעגלה ובעגלה ישב הה"ל ר' שלום זל"ל מבעלז שהי' הלמיד הרבי זללה"ה. וסיפר האיש הנ"ל להרה"ל הר"ש זל"ל את כל המעשה מהחל ועד כלה. וביקש ממנו שידבר אודותיו עם הרבי ויאמר לו כי אין עוד זכויות למלאות הבטחותיו. כי הוא זקן וחלוש ואין עוד זכויות לילך ברגלו ועל הולאות הדרך אין לו ואמר לו הרבי זל"ל "ער איז נעבאך זייער גערכט". וחזר עוד הפעם ואמר

ושמים ד"ג מזד הכלה. והרבי זצלה"ה לא זו ממקומו וכמובן כולם שהקו וחכו עד שיקץ את עלמו ובראותם כי כבר עברה חלי שעה והרבי זצלה"ה לא קץ ממשנתו לחס לו זקן זקני הה"ל ר' יוסף זל"ל מאטעשע מען רופט ד"ג פין כלהם לז. ענה לו האר"ג? גיב איך זיך אלליין. צעוד שלש עשרה שנה אבוא עוד הפעם לזה העולם וכך הי' כי כעבור שלש עשרה שנה אחרי החתונה נולד איז הה"ל ר' יעקב יצחק זל"ל ממאקארוז ושמו הי' יעקב יצחק בן הונדא מאטיל כסם של זקני הרבי זל"ל מלובלין ואחרי שנים רבות בא למאקארוז הר' יחיאל מקארין נכד הרבי מרוב"ץ ושנתגדל על ברכי עד שמים עשרה שנה ושאל לו זקני הה"ל ר' יעקב יצחק זל"ל אם אמת שידע הישב את זקני הרבי מלובלין וענה שהי' בן שמים עשרה שנה בעת כעירת הרבי זללה"ה ושנתגדל צבית הרבי אמר לו איז זל"ל אם כן אשאלכם אם אמת היז שהעולם אומרים שזורתו ממש כלורת זקני הרבי זללה"ה? אמר לו כנים הדברים והראי' לזה שאלל הרבי זל"ל הי' עינו השמאלית קטנה מעט מעינו הימנית וגם אלל כ"ק כך הוא (וזה הסימן זוכר גם אני הכותב כי אלל זקני הי' עינו השמאלית קטנה מעינו הימנית וגם אלל אבי כך הי') ותיכף צבואי על מפתן כ"ק רעדה אחזתי צראותי את אור פני כ"ק כי דמיתי שהרבי זל"ל עוד בחיים חיותו על כסא קדשו אלל לא הרהבתי עוז בנפשי להגיד לכ"ק דברי אילו עד ששאל אותו על זה את כל הדיבורים הללו שמע כ"ק אלאמר זל"ל בעלמו מפי הר' יחיאל הנ"ל. על זה ענה לו כ"ק זקני דעם לובלינער זיידען האט מען גערופן דער חוזה חוזה איז נוצריקן החכם ווייסט וואס הער זאגט החכם ווייסט וואס ער זעהט זי"ע ועכ"י:

(שעה) גם סיפר לי הרב הנ"ל שליט"א

ואמר ער איז געבאך זייער גערעכט .
והאיש הנ"ל נפטר בזובלין בעוד שהי' שם
הרה"ל הר"ש מצעלו . וגם הרבי זללה"ה
נפטר באחת שנה ז"ע . (פיין לעיל באות
ח' באופן אחר) .
(ישעמ) גם כתב לי הרב הנ"ל שליט"א .
פעם אחת בא לפני הרבי
זללה"ה איש אחד עם כפתורים גדולים
על מעילו מבחוץ . כדרך המאדע שהיתה
אז להראות לפני כל אח הכפתורים הגדולים .
לא כדרך החסידים הלנע לכת . וירא הרבי
זצלה"ה את מכפר הכפתורים והי' המה
בעשרה ואמר לו ראה נא (וסיפר בידו את
הכפתורים) היום אומר לו עשה כך ואמר
אומר לו עשה כך :

(שפ) עוד כתב ידי הרב הנ"ל שליט"א
פעם אחת באה אשה להרבי

זל"ל ותנך ותחנן לפני הדרת קדשו איך
שבעלה נסע ממנה זה איזו שנים ונשארם
עגונה עזובה וצריכה אין כל . הרבי שמע
את דברי' וסמך את ראשו על בזה אלצע
מידו הימנית ואמר לה שחסע לעיר ווין
הבירה ושם תמלא את בעלה . היא עשתה
כדברי הרבי זל"ל וגסעה שמה אצל עברה
שנה אחת ושמים ולא מלאה את אישה היא
חשבה כבר לשוב לביתה ורק אמונתה הייתה
חזקה בדברי הרבי זל"ל ולא רצתה להשיב
לביתה עד שיעזור השי"ת ותמלא את בעלה
והנה פעם אחת עברה ברחוב והנה לנגדם
איש אחד לבוש כרוזני ארץ ושגל לימינו
ותיקף הכירה בו את אלוף נעורי' נעקס
בקול אישי אישי רחם נא עלי אשת נעורך
ותן לי גט פטורין . בעלה לא כחש את
הדבר והלך עמה אל הב"ד דעיר ווין לתת
לה גט פטורין ואחר הגט נסעה להרבי
זל"ל וצבואה על מפתן בית הרבי זל"ל
אמר לה הרבי זל"ל דעו כי עבודה גדולה
וקשה עבדת עד שעלה בידי להביא את
בעלך שמקום מושבו כמה וכמה אלפים
פרסאות מעיר ווין שימלך ליסע ווינס
ואחרי שנתרלה חכיתי עוד חולי אוכל לפטול
שישיב גם הוא לדת היהודות ויגור אסף
יחד ועל זה חכיתי יותר משנה ת מימה
וצרואתי כי כבר נשקע במ"ט שערי טומאה
ולא רלע לשמוע דברי מוסר משלחי ששלחתי
בכל יום ליסרהו אמרתי שלא אחכה יותר
ושלחתי

זללה"ה הנ"ל נפטר בזובלין בעוד שהי' שם
הרה"ל הר"ש מצעלו . וגם הרבי זללה"ה
נפטר באחת שנה ז"ע . (פיין לעיל באות
ח' באופן אחר) .

(ישעמ) גם כתב לי הרב הנ"ל שליט"א .
פעם אחת בא לפני הרבי
זללה"ה איש אחד עם כפתורים גדולים
על מעילו מבחוץ . כדרך המאדע שהיתה
אז להראות לפני כל אח הכפתורים הגדולים .
לא כדרך החסידים הלנע לכת . וירא הרבי
זצלה"ה את מכפר הכפתורים והי' המה
בעשרה ואמר לו ראה נא (וסיפר בידו את
הכפתורים) היום אומר לו עשה כך ואמר
אומר לו עשה כך :

(שפ) עוד כתב ידי הרב הנ"ל שליט"א
פעם אחת באה אשה להרבי

זל"ל ותנך ותחנן לפני הדרת קדשו איך
שבעלה נסע ממנה זה איזו שנים ונשארם
עגונה עזובה וצריכה אין כל . הרבי שמע
את דברי' וסמך את ראשו על בזה אלצע
מידו הימנית ואמר לה שחסע לעיר ווין
הבירה ושם תמלא את בעלה . היא עשתה
כדברי הרבי זל"ל וגסעה שמה אצל עברה
שנה אחת ושמים ולא מלאה את אישה היא
חשבה כבר לשוב לביתה ורק אמונתה הייתה
חזקה בדברי הרבי זל"ל ולא רצתה להשיב
לביתה עד שיעזור השי"ת ותמלא את בעלה
והנה פעם אחת עברה ברחוב והנה לנגדם
איש אחד לבוש כרוזני ארץ ושגל לימינו
ותיקף הכירה בו את אלוף נעורי' נעקס
בקול אישי אישי רחם נא עלי אשת נעורך
ותן לי גט פטורין . בעלה לא כחש את
הדבר והלך עמה אל הב"ד דעיר ווין לתת
לה גט פטורין ואחר הגט נסעה להרבי
זל"ל וצבואה על מפתן בית הרבי זל"ל
אמר לה הרבי זל"ל דעו כי עבודה גדולה
וקשה עבדת עד שעלה בידי להביא את
בעלך שמקום מושבו כמה וכמה אלפים
פרסאות מעיר ווין שימלך ליסע ווינס
ואחרי שנתרלה חכיתי עוד חולי אוכל לפטול
שישיב גם הוא לדת היהודות ויגור אסף
יחד ועל זה חכיתי יותר משנה ת מימה
וצרואתי כי כבר נשקע במ"ט שערי טומאה
ולא רלע לשמוע דברי מוסר משלחי ששלחתי
בכל יום ליסרהו אמרתי שלא אחכה יותר
ושלחתי

(שפא) גם כתב לי שסיפר לו ש"צ הרב
הגאון המפורסם ע"פ חבל

לו דומי' תהלה וכו' כש"ת מו"ה
משה נחום שליט"א אב"ד ור"מ דפה
קיערץ והגליל . כי בעת שהי' הגאון בעל
שער המשפט על חו"מ אבדיק וויניאל
פלך פאדאליען . הי' שם חסיד אחד של
הרבי זללה"ה מלובלין ובקבלו ברכת הפרידה
מהגאון הנ"ל . אמר לו הגאון (אף שהי'
מתנגד גדול) תמסור פהקא גם עבדתי וכל
תניד מי שלח את הפתקא הלוא העולם

אחמו"ר ז"ל חסיד אחד מפער וסיפר איך שכומר הכפר עושה לו גרות ורכונו דוקא לגרשו מן הכפר וספר לו אבי ז"ל מעשה מהרבי ז"ל מלובלין איך שבא אליו איש כפרי וזכה לפניו שהכומר לא נותן לו מנוחה או שימור ח"ו את דתו או שלא ידור בכפרו ושאל לו הרבי ז"ל איך שמו של הגלח וענה לו שמו חיוואן וענה רבינו ז"ל לא חיוואן שמו אך חיוואן שמו הוא ילך וואן תחתיד ועתה תשאר לגור על מכוך כמקודם וכך ה' שהכומר נסע במרכבתו ועל אם הדרך נהפכה למרכבה ונשברה מפרקתו והיהודי נילל משונאו הרע וסיים כ"ק אבי ז"ל להחסיד שבא לפניו כן יאבדו כל אויבך ד' וזכות רבינו ז"ל יגן גם עליך שתגלל מכל רע וזכות הלדיקים יגן עלינו ועל כל ישראל עד עולם

(שפה) ג כ' לי הרב הנ"ל שליט"א שסיפר לו כ"ק אחמו"ר ז"ל שבידוע לכולם אמר הרבי מלובלין ז"ל על כל מלה ומלה שנאפה בע"פ מי עשה ולש את המלה ההיא ופעם אחת בע"פ הביאו לפניו את המלות והוא מלא חסרון בכל אחת ואחת ולא ה' לו מלות אל הסדר וסגר את הדבר ולא נתן לשוה איש לבוא ההדרה ויפתח את הדלת כשתי שעות אחר מלות ואמר לחלוצי"ד הקדוש מוחתנו הה"ק מעשענאציל רחם עלי ושלח לי מלות על שני הסדרים ויפתח את הארון ומלא בו שש מלות המעשה הואת שמעתי גם מדורי הה"ל המפורסים אדמו"ר מו"ה מרדכי שליט"א מלובלין וזכות הלדיקים יגן עלינו ועל כל ישראל שגשע בכל טוב בישועה כלליה במהרה בימינו אמן :

ושלחני ויניח וזה היום שפגשתי אותו ה' יום הראשון מציאו. ואח לכי והנשתי לאיש כדם משה וישראל כה גמר הרבי ז"ל את דבריו הקדושים ז"ע ועכ"א :

(שפג) עוד כתב לי הרב הנ"ל שליט"א וז"ל סיפר לו אחמו"ר ז"ל שישב שאל הרבי מלובלין ה' חסיד אחד שישב כל ימיו בעניית משבת לשבת פעם אחת אירע לו ביום ו' עש"ק ביום גמר חענייתו ה' לחא למים וראה והנה באר מלא מים קרים לנגד עיניו ומרוב למאחור רלה לשחות מן הבאר מים אצל תיבך עשה חשבון בנפשו כי הלא החטנה כל ימי השבוע ונשאר לו עוד איזה שעות להתענות וצטבור תאותו ונמאחו המעט יצטל מהגו והלך ולא שחה ואחר זה חשב כי אולי תהי' לו גאות מזה שצבר על יצרו ואולי ה' עלת הילך בזה כדי שתהי' לו גאות וחזר להבאר לשחות ולא מלא עוד את הבאר הנ"ל ובא לפני הרבי ז"ל לספר לו את המעשה הנוראה וטרם שרלה לדבר אמר לו הרבי רבינו הקדוש ז"ל "נחא איך בין אגיטער בעל מלאכה" יעלט געה חיים תענתך נתקבל לרלון. וכשילא החסיד ונפטר מהרבי ז"ל אמר רבינו הקדוש להמסובין שהי' שם צעת ההוא שיש בין חסידיו עוד חסיד אחד כמו זה והחילוק ביניהם שהוא פועל רק באכילה שאכילתו ושתייתו רק לש"ס והוא פועל יותר הרבה מזה החסיד המהענה נאר דער בעל מדרגה וואס קאהן ניט משיג זיי אז יעדער ביסען זאהל זיין לשם שמים איז גלייכער ער זאל פאסטין כה גמר רבינו ז"ל את דבריו ז"ע ועכ"א :

(שפד) ג כתב הרב הנ"ל שליט"א פעם אחת בא לפני כ"ק